

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**CERRAHİ HEMŞİRELERİNİN TEKNOLOJİYE İLİŞKİN
TUTUMLARI**

NURAY YALDUZ
YÜKSEK LİSANS TEZİ

CERRAHİ HASTALIKLARI HEMŞİRELİĞİ ANABİLİM DALI

DANIŞMAN
Prof. Dr. Deniz ŞELİMEN

İSTANBUL

2009

BEYAN

Bu tez çalışmasının kendi çalışmam olduğunu, tezin planlanmasından yazımına kadar bütün aşamalarda etik dışı davranışımın olmadığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, bu tez çalışmasıyla elde edilmeyen bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi ve bu kaynakları da kaynaklar listesine aldığımı, yine bu tezin çalışılması ve yazımı sırasında patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığı beyan ederim.

Nuray YALDUZ

TEŐEKKÖR

Yüksek lisans eğitimin boyunca gerek bilimsel gerek manevi desteklerini esirgemeyen danışmanım, değerli hocam Prof. Dr. Deniz ŞELİMEN'e,

Araştırmamı gerçekleştirdiğim hastanelerdeki yöneticilere ve çalışmama katılan hemşirelere,

Destekleri ve anlayışları için sevgili arkadaşlarım, Yeşim AKYÜZ'e, Mustafa YAZICI'ya, Arzu ÇETİN'e, Turgay Bozkurt'a ve adını sayamadığım işyerimdeki tüm çalışma arkadaşlarıma ve yöneticilerime, ayrıca sevgili okul arkadaşlarım Betül GÜVEN'e ve Dilay HACIDURSUNOĞLU'na

Yaşamımın her döneminde olduğu gibi bu aşamada da yanımda olduklarını hissettiren, sevgi ve desteklerini esirgemeyen, beni bu günlere getiren, canım anneme, babama, kardeşime ve çalışmamın her aşamasında bana destek olan hayatımın ayrılmaz parçası eşim Ertunç UZUN'a,

Ve adını sayamadığım katkıda bulunan herkese tüm kalbimle teşekkür ediyorum.

I. İÇİNDEKİLER.....	IV
II. TABLOLAR VE GRAFİKLER.....	VI
1. ÖZET.....	1
2. SUMMARY.....	2
3. GİRİŞ VE AMAÇ	3
4. GENEL BİLGİLER.....	6
4.1. Teknoloji.....	6
4.2. Tutum.....	6
4.3. Teknolojinin Hemşirelikte Tarihsel Gelişimi.....	7
4.4. Hemşirelik Eğitimi ve Teknoloji.....	8
4.5. Hemşirelik ve Sağlık Bakım Teknolojileri.....	9
5. GEREÇ VE YÖNTEM.....	14
5.1. Araştırmanın Tipi.....	14
5.2. Araştırmanın Yeri.....	14
5.3. Araştırmanın Evren ve Örneklemi.....	14
5.4. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	15
5.5. Verilerin Toplanması.....	15
5.6. Verilerin Değerlendirilmesi.....	16
6. BULGULAR.....	17
6.1. Cerrahi Hemşirelerinin Bazı Sosyo-Demografik Özelliklerine İlişkin Tutumlar.....	17
6.2. Cerrahi Hemşirelerinin Teknolojiye İlişkin Tutumlarını İçeren Bulgular.....	23

7. TARTIŞMA	45
7.1. Cerrahi Hemşirelerin Bazı Sosyo-Demografik Özellikleri.....	45
7.2. Cerrahi Hemşirelerin Teknolojiye İlişkin Tutumları.....	49
8. SONUÇ VE ÖNERİLER	51
9. KAYNAKLAR	54
10. EKLER	60
10.1. Anket Formu.....	60
10.2. Teknolojiye İlişkin tutum Ölçeği.....	63
11. ÖZGEÇMİŞ	64

II. TABLOLAR VE GRAFİKLER

Tablo 1. Cerrahi Hemşirelerinin Sosyo - Demografik Özelliklerinin Dağılımı

Tablo 2. Cerrahi Hemşirelerinin Kişisel Bilgisayara ve E-Posta Adresine Sahip Olma Durumlarına Göre Dağılımları

Tablo 3. Cerrahi Hemşirelerinin Teknoloji İle İlgili Eğitim Programı, Kurs veya Kongreye Katılma Durumlarına Göre Dağılımları

Tablo 4. Cerrahi Hemşirelerinin, Hemşirelik İle İlgili Teknolojik Gelişmeleri İzleme Durumuna Göre Dağılımları

Tablo 5. Cerrahi Hemşirelerinin Çalıştıkları Kurumun Teknolojik Donanımına İlişkin Görüşlerinin Dağılımları

Tablo 6. Cerrahi Hemşirelerinin Çalıştıkları Kurumun Otomasyon Sisteminin Hasta Bakımına Kolaylık Sağlama Durumuna İlişkin Görüşlerine Göre Dağılımları

Tablo 7. Cerrahi Hemşirelerinin Teknolojinin Hasta Bakım Kalitesini Etkileme Durumuna İlişkin Görüşlerine Göre Dağılımları

Tablo 8. Cerrahi Hemşirelerinin Teknolojinin Hemşire – Hasta Arasındaki Empatik İlişkiyi Etkileme Durumuna İlişkin Görüşlerine Göre Dağılımları

Tablo 9. Cerrahi Hemşirelerinin Teknolojinin Ekip/Ekipler Arası İletişime Kolaylık Sağlama Durumuna İlişkin Görüşlerine Göre Dağılımları

Tablo 10. Cerrahi Hemşirelerinin Teknoloji İle Donatılmış Bir Klinikte Hasta Bakımının Güvenli Olduğuna İnanma Durumlarına İlişkin Görüşlerine Göre Dağılımları

Tablo 11. Cerrahi Hemşirelerinin Teknolojiye İlişkin Tutumlarıyla İlgili Maddelerin Dağılımı

Tablo 12. Cerrahi Hemşirelerinin Teknolojiye İlişkin Tutumlarıyla İlgili Maddelerin Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları

Tablo 13. Cerrahi Hemşirelerin Teknolojiye İlişkin Tutum Ölçeği Alt Boyutların Ortalama ve Standart Sapmaları

Tablo 14. Cerrahi Hemşirelerin Yaş Ve Eğitim Durumlarının Teknolojiye İlişkin Tutum Ölçeği Alt Gruplarına Göre Değerlendirilmesi

Tablo 15. Cerrahi Hemşirelerin Cinsiyetlerinin Teknolojiye İlişkin Tutum Ölçeği Alt Gruplarına Göre Değerlendirilmesi

Tablo 16. Cerrahi Hemşirelerin Çalıştıkları Kurumun Teknolojiye İlişkin Tutum Ölçeği Alt Gruplarına Göre Değerlendirilmesi

Tablo 17. Cerrahi Hemşirelerinin Kendilerine Ait Bilgisayarlarının Olma Durumunun Teknolojiye İlişkin Tutum Ölçeği Alt Gruplarına Göre Değerlendirilmesi

Tablo 18. Cerrahi Hemşirelerinin E-Posta Adreslerinin Olma Durumunun Teknolojiye İlişkin Tutum Ölçeği Alt Gruplarına Göre Değerlendirilmesi

Tablo 19. Cerrahi Hemşirelerinin Teknoloji İle İlgili Herhangi Bir Kurs/Kongreye Katılma Durumunun Teknolojiye İlişkin Tutum Ölçeği Alt Gruplarına Göre Değerlendirilmesi

Tablo 20. Cerrahi Hemşirelerinin Hemşirelik İle İlgili Teknolojik Gelişmeleri İzleme Durumunun Teknolojiye İlişkin Tutum Ölçeği Alt Gruplarına Göre Değerlendirilmesi

Tablo 21. Cerrahi Hemşirelerinin Otomasyon Sistemi Hasta Bakımında Kolaylık Sağlama Durumunun Teknolojiye İlişkin Tutum Ölçeği Alt Gruplarına Göre Değerlendirilmesi

Tablo 22. Cerrahi Hemşirelerinin Teknolojinin Hasta Bakım Kalitesini Etkileme Durumunun Teknolojiye İlişkin Tutum Ölçeği Alt Gruplarına Göre Değerlendirilmesi

Tablo 23. Cerrahi Hemşirelerinin Teknolojinin Ekip/Ekipler Arası İletişime Kolaylık Sağlama Durumunun Teknolojiye İlişkin Tutum Ölçeği Alt Gruplarına Göre Değerlendirilmesi

Grafik 1: Cerrahi Hemşirelerinin Hemşirelik İle İlgili Teknolojik Gelişmeleri İzleme Durumu

Grafik 2: Cerrahi Hemşirelerinin Otomasyon Sisteminin Hasta Bakımında Kolaylık Sağlama Durumu

Grafik 3: Cerrahi Hemşirelerinin Teknolojinin Hasta Bakım Kalitesini Etkileme Durumu

1. ÖZET

Gelişen teknoloji, eğitim ve sağlık alanında etkili ve verimli hizmet sunma olanağını arttırmakta, tüm mesleklerde olduğu gibi hemşirelikte de gerek eğitimde gerek uygulama alanlarında ülkemiz açısından giderek önem kazanmaktadır. Bu bağlamda, meslek üyelerinin, gelişen teknolojiyi doğru ve etkin kullanılabilmesi için bilimsel, ekonomik, sosyal ve etik boyutlarını sürekli değerlendirerek, gerekli düzenlemeleri yapabilecek bilgi, beceri, tutum ve davranışa sahip olmasını zorunlu hale getirmektedir.

Araştırmanın evrenini, İstanbul il sınırları içinde, Anadolu yakasında bulunan özel, üniversite ve devlet hastanelerindeki cerrahi kliniklerde çalışan hemşireler oluşturmaktadır.

Araştırmanın verileri, literatür ışığında geliştirilen cerrahi hemşirelerinin sosyo-demografik özelliklerine ve teknolojiye ilişkin 22 sorudan oluşan anket formu ve cerrahi hemşirelerinin teknolojiye ilişkin tutumlarını belirlemeye yönelik "Teknolojiye Karşı Tutum" ölçeği ile elde edilmiştir. Elde edilen veriler SPSS 11.0 paket programında, frekans-yüzdeleme, Nonparametrik Korelasyon Analizi, Mann-Whitney Testi, Kruskal-Wallis Testi, aritmetik ortalama, yöntemleri kullanılarak analiz edilmiş ve bulgular literatür ışığında tartışılmıştır.

Sonuç olarak, cerrahi hemşirelerin % 55'inin (n=143) devlet hastanesinde, % 29.2'sinin (n=76) özel hastanede, % 15.8'inin (n=41) üniversite hastanesinde çalıştığı, % 60.4'ünün (n=157) bilgisayara sahip olduğu, % 82.7'sinin (n=215) e-posta adresine sahip olduğu, % 32,7'sinin (n=75) teknoloji ile ilgili eğitim programına katıldığı, % 79.2'sinin (206) teknoloji ile ilgili kurs ya da kongreye katıldığı, % 66'sının (n=171) hemşirelik ile ilgili teknolojik gelişmeleri izlediği belirlenmiştir. Cerrahi hemşirelerin genelde teknolojiye ilişkin olumlu tutum içinde oldukları; yaş, cinsiyet, eğitim durumu ve çalışma yılının teknolojiye ilişkin tutumu etkilemediği ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Teknoloji, Tutum, Cerrahi, Hemşire

1. SUMMARY

SURGICAL NURSE'S ATTITUDES TOWARD TECHNOLOGY

With the advances in technology, it became easier to increase the effectiveness and the quality of service in education and health care, thus, technological improvements are gaining more importance in educational and practical areas of nursery in our country. In this context, it is a necessity for members of this occupational group to gain knowledge, skills and behaviors that enable using technology more properly while making required regulations in scientific, economic, social aspects.

Subjects of this research are surgical nurses that work in university, private and public hospitals which located in Anadolu district of İstanbul.

The data of the research were gathered by using a 22-question survey form that determines the nurses' socio demographic characteristic and measures the answerer's attitude against technology. Gathered data were examined and discussed in consideration of the literature by using Nonparametric Correlations, Mann-Whitney Test, Kruskal-Wallis Test, frequency adjust, arithmetic average methods in SPSS 11.0 computer programme.

As a conclusion, it is seen that, % 55 of surgical nurses are working in public hospitals, % 29.2 of them in private hospitals, and % 15.8 of them in university hospitals. % 60.4 of nurses have a personal computer, while % 82.7 have a e-mail address. It also found that % 66 of the subjects are interested in technological improvements about nursery, % 32.7 of them were took an education programme related with technology and % 79.2 of nurses were been into a course or congress about technology. It is discovered that some factors like age, sex, educational background or working time do not effect the manner on technology in a bad way.

Key Words: Technology, Attitude, surgery, nurse

3. GİRİŞ VE AMAÇ

Günümüzde teknoloji hızla gelişmekte ve bu gelişmeler tüm bilim dallarını hızla etkilemektedir. Bilimsel ve teknolojik değişimlerin çok hızlı, kapsamlı olduğu iletişim ve bilgi çağında bireysel ve mesleki yaşam, değişimin baskısı altında şekillenmektedir. Bu durum, birey ve meslek üyesinin değişimlere sistemli biçimde hazırlıklı olmasını gerektirmektedir. Bu gelişim ve değişimlere ayak uyduramayan birey ve meslek üyelerinin, güçlü ve bağımsız olarak gelişmeleri olanaksızdır (38, 42, 49).

Sağlık hizmetlerinin temel yürütücüsü ve sağlık bakımının etkin bir üyesi olan hemşireler teknolojik değişim ve gelişmelerden büyük oranda etkilenmektedir. Sağlık bakım teknolojisi, profesyonel hemşirelerin nasıl davranmaları gerektiğini, uygulama alanlarını ve uygulamalarda kullandıkları araç-gerecin niteliğini etkilemiş, hemşireler gelişen teknolojiyi pek çok hemşirelik uygulamalarında kullanmaya başlamışlardır (9, 26, 41).

Gelişen teknoloji, eğitim ve sağlık alanında etkili ve verimli hizmet sunma olanağını arttırmakta, tüm mesleklerde olduğu gibi hemşirelikte de ülkemiz açısından giderek önem kazanmaktadır. Meslek üyeleri, gelişen teknolojiyi doğru ve etkin kullanabilmek için bilimsel, ekonomik, sosyal ve etik boyutlarını sürekli değerlendirerek ve teknolojik gelişmeleri izleyerek, gerekli düzenlemeleri yapabilecek bir düzeyde olmalıdır (4, 9, 22, 43, 48, 55).

Bilim ve teknolojideki hızlı ve aynı zamanda şaşırtıcı gelişmeler, ülkeleri büyük ve gizli bir rekabetin içine sokmuş ve bu rekabet, ülkelerin var olan teknolojik olanaklarını geliştirmelerini zorunlu hale getirmiştir. Ayrıca, insanların daha nitelikli bir ortamda yaşama beklentisi de teknolojideki gelişmeyi hızlandırmış ve bu durum bir ayrıcalık olmaktan çok zorunluluk haline dönüşmüştür. Cerrahi dallarda teknolojinin daha fazla kullanıldığını da düşündüğümüzde cerrahi hemşireliğinde teknolojinin önemi ortaya çıkmaktadır. Bu konuda hemşirelerin tutumunun önemli olduğunu vurgulayan literatüre karşın, özellikle hemşirelik alanındaki çalışmaların daha çok bilgisayar ve bilgisayara dayalı teknolojilere odaklandığı görülmüştür (12, 22-24, 26, 33, 39, 50, 52, 55, 56, 62).

Çalışmamız bu bilgiler ışığında cerrahi hemşirelerinin teknolojiye ilişkin tutumlarını belirlemek amacıyla planlanmıştır.

Çalışmanın ana amacı; İstanbul ili, Anadolu Yakası'nda bulunan özel, üniversite ve devlet hastanelerinin cerrahi kliniklerinde (genel cerrahi, beyin cerrahisi, ortopedi, üroloji, çocuk cerrahisi, kulak-burun-boğaz, vb.) görevli hemşirelerin teknolojiye ilişkin tutumlarını belirlemektir.

Araştırmanın yan amaçları ise;

1. Cerrahi kliniklerinde bakımın kalitesini artırmaya yönelik sürekli iyileştirme çalışmalarına ve bu alanda hemşireliğin gelişimine katkı sağlamak,
2. Cerrahi klinikleri çalışanlarının dikkatini bu konu üzerine çekmek, konu ile ilgili farkındalığı arttırmak,
3. Hemşirelik eğitiminde teknoloji ile ilgili derslerin artmasına katkı sağlamaktır.

Çalışmanın hemşirelik açısından önemi; bilgi çağının en etkin öğelerinden biri olan teknolojinin kullanılması, bireyi, toplumu ve meslek üyesini olaylar ve olgular karşısında daha güçlü hale getirmektedir. Bununla birlikte teknoloji, yaşamı kolaylaştırmakta ve bireye, topluma ve meslek üyesine yeni sorumluluklar yüklemektedir. Bu sorumlulukların bilincinde olan, teknolojiyi üretip kullanabilen, teknolojiyle bütünleşen birey, toplum ve meslek üyesinin her zaman daha önde ve daha güçlü olacağı yadsınamaz bir gerçektir (47, 48, 63).

Günlük ve mesleki yaşama giren teknoloji, doğru ve etkin kullanımıyla tüm sağlık bakımı ve eğitim ortamlarında etkili ve verimli hizmet sunma olanağı sağlamaktadır. Hemşirelikte de gerek eğitimde gerek uygulama alanlarında ülkemiz açısından da giderek önem kazanmaktadır. Bu doğrultuda hemşirelik kuruluşları teknolojiyi, hemşirelik uygulamalarının temel yapı taşı olarak kabul etmekte ve teknolojiyi etkili olarak kullanabilme konusunda bilgi, beceri ve tutuma sahip olmayı hemşirelikte aranan bir nitelik olarak vurgulamaktadır. Hemşirelik eğitiminde de öğrencinin; tıp ve sağlıktaki gelişmelere paralel olarak sağlıktaki bilişim teknolojisi, genel tanı, tedavi ve bakım teknolojisinin yanı sıra diyaliz, diyabet, stomaterapi, solunum, hidroterapi, yara bakımı, engelli- yaşlı bakımı, çocuk ve anne bakım ürünleri, hasta ünitesi, hijyen,

beslenme, hareket-egzersiz iletişim ve evre sağlığı teknolojisindeki gelişmeler hakkında bilgilendirme ve uygulamada kullanım becerisini geliştirmesi amaçlanır (9, 26, 43, 48).

4. GENEL BİLGİLER

4.1. Teknoloji

Teknoloji kavramı incelendiğinde, Türk Dil Kurumu sözlüğünde teknolojinin, " bir sanayi dalı ile ilgili yapım yöntemleri, kullanılan araç-gereç ve aletleri kapsayan bilgi", eğitim sözlüğünde; "belli amaçlara ulaşmada, belli sorunları çözmeye gözleme dayalı ve kanıtlanmış bilgilerin uygulanması" şeklinde açıklandığı görülmektedir. Tanımlardan da anlaşıldığı gibi teknoloji, bilim ile uygulama arasında köprü görevi gören çok boyutlu bir kavram olup; insan gücü, bilgi, beceri, kültür, değer, etik, araç-gereç, işlem, yöntem, süreç, sistem, yönetim, politika gibi öğeleri ve bu öğeler arasındaki etkileşimi içermektedir (9, 62).

Alkan teknolojiyi, "kazanılmış yeteneklerin işe koşulmasıyla doğaya egemen olmak için gerekli işlevsel yapılar oluşturma", yalın teknolojiyi, "bilim ile uygulama arasında köprü görevi yapan bir disiplin" olarak açıklamaktadır (3, 57).

Teknoloji; makineler, işlemler, yöntemler, süreçler, sistem, yönetim ve kontrol mekanizmaları gibi öğeleri kapsayan, bu öğelerin belirli bir düzende bir araya getirilmesiyle oluşan, bilim ve uygulama arasında köprü görevi yapan bir disiplindir. Başka bir ifadeyle bilimsel ya da sistematik bilgilerin pratik alanlara sistemli bir şekilde uygulanması olarak tanımlanabilir (4, 37).

4.2. Tutum

Tutum; bireye atfedilen ve bireyin psikolojik bir obje ile ilgili düşünce, duygu ve davranışlarını düzenli bir biçimde oluşturan eğilimdir. Sosyal psikolojinin merkezi bireylerde mevcut olan ve bilişsel, duygusal, davranışsal yanlar taşıyan gizli eğilimleri ifade etmektedir. Tutum, sosyal psikolojide tarihsel öneme sahip klasik bir tanımla, "bireyin belirli bir sosyal objeye karşı tepkisini dinamik bir biçimde etkileyen, bireyin deneyimlerine göre örgütlenmiş ve davranış hazırlığı niteliğindeki zihinsel ve nöropsikolojik bir durum" olarak nitelendirilebilir (4).

4.3. Hemşirelikte Teknoloji Kullanımının Tarihsel Gelişimi

Gelişmiş ülkelerde bilgisayarlar, 1970'lerin başlarından bu yana birçok sağlık kuruluşunda, sağlıklı/hasta bireyin problemlerinin tanısında, tedavisinde bakımının planlanmasında, uygulanmasında ve değerlendirilmesinde kullanılmaktadır. Hemşireler bilgisayar kullanarak daha fazla hasta bireye özgü hemşirelik bakımı verebilir, sağlıklı/hasta bireyin eğitim ve danışmanlığını yapabilirler (19, 46).

Tarihsel süreç içinde ele alındığında insanoğlu, kendi varlığını sürdürebilmek ve farklı gereksinimlerini karşılayabilmek için en ilkel teknolojilerden başlayıp, gelişmiş teknolojiye kadar her tür teknolojiyi kullanarak günümüze kadar gelmiştir. İlkel toplumlarda bile insanın kendi ürettiği basit alet teknolojileri kullanılmış, zamanla insanın oluşturduğu elektronik araçlardan çok çeşitli teknolojiler üretilmiş, bir başka deyişle teknoloji, insanın varoluşuyla süregelmekte olan bir olgu olmuştur. 50 yılı aşkın süredir hemşirelikte teknoloji, uyguladıkları bakımı desteklemek amacıyla kullanılmaktadır. Hemşireler tarafından teknolojinin geniş kullanımı monitörlerin gelişimi, ventilatörlerin ve yoğun bakım ünitesindeki diğer makinelerin kullanımını ile başlamıştır. Modern hemşirelik ile teknoloji gelişiminin birbiri ile güçlü bir ilişkide olması hedeflenmiştir. Fakat bilgisayarlara karşı hemşirelerin yaklaşımı, bilgisayar teknolojisinin kendilerine olan yararı konusunda kararsız olduklarıdır. Hemşireler ile yapılan bir çalışmada bilgisayar kullanımı için hemşirelerin hemşirelik bakım kalitesini artırmasına karşın, bakımda insancıl olmayan yaklaşımlara sebep olduğunu belirtmişlerdir. Hemşirelik literatüründe diğer baskın bir düşünce ise hemşirelerin, hastalarla teknolojik dünya arasında insancıl bir köprü kurduğudur. Bu teknoloji - insanlık ikilisi, hemşirelerin, teknik kalitenin artmasının insanlığın olumsuz etkileneceğine bağlı korkularını arttırmıştır. Ancak bir grup olarak hemşirelik, bilgisayar teknolojisini kabul etmiştir. Hemşirelerin profesyonel değer ve işlevsel rollerini anlamak, geleneksel hemşirelik bakım modellerinden bilgisayar destekli modele geçmelerinde yardımcı olabilir (12, 19, 22, 33, 42, 43, 48, 49).

4.4. Hemşirelik Eğitimi ve Teknoloji

Bilgi, bilgi teknolojileri, teknoloji okur-yazarlığı gün geçtikçe daha da önem kazanmaktadır. İşletmeler ise bu yükselen değerlerin en yakın takipçileridir. Günümüzün yüksek rekabet koşullarında başarıya ulaşmanın bir yolu da teknolojiden geçmektedir. Ancak bilgi teknolojilerinin etkin ve verimli kullanımı sadece teknik alt yapının sağlanmasıyla ilişkili değildir. Bu teknolojilerin uygulayıcısı ve kullanıcısı olan çalışanlarında bu teknolojik değişime uyum sağlamaları şarttır. Her yenilik gibi, bilgi teknolojileriyle birlikte oluşan değişim çalışanları tedirgin etmekte, endişelenmektedir. Bu kaygı kendini gerek kurumsal, gerekse kişisel korkularla göstermektedir. Buda işletmenin ulaşmak istediği hızlı, güncel, verimli, etkin ve güvenilir; bilgi odaklı bir işletme misyonunu engelleyebilmektedir (51).

Eğitim, bireyin değişimlere ayak uydurmasını sağlayacak davranış biçimleri kazanması ve bu yolla kendini gerçekleştirmesidir. Bir başka tanımda; bireylerin gereksinimleri doğrultusunda bilgi, beceri, tutum kazanmasını sağlayan dinamik bir süreç olarak ele alındığı görülmektedir (28, 59, 60).

Günümüzde dünyanın birçok bölümlerinde bilgisayar ve internetin kullanımı hızlı bir şekilde hemşirelik eğitiminin anahtar bir bölümü olmaya başlamıştır. Khorsid ve Akın'ın yaptığı araştırmaya göre gelir düzeyi, bilgisayara sahip olma, yabancı dil bilme düzeyi, daha önce bilgisayar kursuna gitme ve bilgisayarı kullanma sıklığı ile öğrencinin bilgisayara ilişkin tutumu arasında anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır. Bilgisayar dersinden geçme notu yüksek olan, daha önceden bilgisayar dersi alan, bilgisayarı rahatça kullanabilen, bilgisayar kullanmaya yönlendirilen ve interneti daha sık kullanan öğrencilerin bilgisayara yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu saptanmıştır. Sonuç olarak, hemşirelik öğrencilerin bilgisayara yönelik tutumlarının oldukça olumlu olduğu saptanmıştır (5).

Çağımızda sürekli öğrenen, gelişen ve değişen koşullara uyum sağlayan hemşirelere gereksinim duyulmaktadır. Hemşirelik mesleği bildiğimiz gibi teorik ve uygulamadan oluşan eğitimi gerektiren bir sağlık disiplini olmakla beraber, aynı zamanda değişime açık, gelişmekte ve gelişmesi zorunlu olan bir meslek dalıdır. Hemşire öğrencilerin

çağın gerektirdiği yenikleri yakalayıp, uluslararası mesleki standartları yakalamaları için, teknoloji aracılığıyla kendilerini geliştirmeleri, sosyal ve mesleki başarılarını arttırmada teknolojiyi kendi eğitim politikalarına uygun bir biçimde kullanabilmeyi başarmaları gerekmektedir. Çağımız bilgisayar çağı olduğundan doğal olarak hemşirelerin de bilgisayar kullanma bilgisi ve becerisine sahip olmaları beklenilmektedir. Hemşirelik öğrencilerinin en yeni bilgilere ulaşabilmeleri ve hemşirelik bakımında daha profesyonel olabilmeleri için bilgisayarı ve interneti doğru ve etkin kullanabilmelidirler (14, 61).

Hemşirelik eğitiminde sıklıkla kullanılan iletişim teknolojisi; bilgisayar destekli / internet aracılığı ile eğitim (uzaktan eğitim), medya araçları ile sunum, görsel ve işitsel konferanslar, elektronik posta ve web sayfası açmadır. Uzaktan Eğitim kapsamında; mektuplaşma, haberleşme, teyp, video, CD, VCD, televizyon kullanımının yanısıra, basım/baskıya dayalı (print-based), duyuşsal/işitsel (Audio-based), video sistemi (video-based), bilgisayar sistemi (Computer based) şeklindeki yöntemlerden yararlanılmaktadır (5).

4.5. Hemşirelik ve Sağlık Bakım Teknolojileri

Sağlık insan gücü içinde hemşireler, sayı olarak daha çok temsil edilmektedir. Hemşireler bilgisayar kullanarak daha fazla hasta bireye özgü hemşirelik bakımı verebilir, sağlıklı/hasta bireyin eğitim ve danışmanlığını yapabilirler.

Sağlık bakım teknolojisi; sağlığın geliştirilmesi, sürdürülmesinde uygulanan; önleyici, tanı koyucu, tedavi, bakım ve rehabilite edici yöntem ve uygulamalarla bunları kullanan bireylerin koordineli bir şekilde bütünleşmesi demektir. Kısacası teknoloji; bilimin uygulamaya aktarılmasıdır. Kapsamlı bir teknoloji tanılmasında teknolojinin; uygulanabilirliği, kullanılabilirliği, güvenilirliği, etkililik, etkinlik, maliyet / ekonomik yarar, sosyal, yasal, etik ve politik yönleri önem kazanmaktadır.

Çağdaş rolleri kapsamında; bilgi, beceri, eleştirel düşünceyi kullanan hemşireler; felsefi, ekonomik, teknolojik, sosyal ve politik değişim / gelişimlerden etkilenmişlerdir. Sağlık bakımı; yeni araç/gereçler, yeni tanı ve tedavi yöntemleri, yeni ilaçların kullanımı ile çeşitli değişikliğe uğramıştır.

Hemşirelik teknolojisi; sağlığı sürdürmek, geliştirmek, hastalıklardan korumak, baş edebilmek ve bakım verebilmek amacı ile bireye yardım etmede özellikle hemşireler tarafından kullanılan metod / uygulamalar anlamına gelir.

Hemşireler, teknolojik yeniliklere yerlerini kaptırmamak için bilimsel, temel varlığı ile gelişen yeni bilgilere ulaşabilmeli ve bilgileri uygulamalara yansıtmalıdır. Hemşireler teknolojiye ilişkin şu soruların yanıtını aramalıdır;

“Çalıştıkları bölüm / üniteye özgü teknolojik değişiklikler, yenilikler nelerdir?”

“Eğer bakımda kullanılan teknolojik ürünlerde değişiklik / yenilik varsa bu değişim ile nasıl başa çıkarsınız?”

“Bu teknolojik yenilikler, değişimler bakımı nasıl etkiledi / etkiliyor?”

“Bu teknolojik yeniliklerin hemşirelik uygulamalarına getirdiği olumlu ve olumsuz yönleri nelerdir?”

Sağlık hizmetleri bir sistem içinde ve ekip çalışması biçiminde yürütülür. Hizmeti sunan ve alan insandır, hastanelerde sağlık eğitimi almış insan gücü kaynağının % 50-60'nı hemşireler oluşturmaktadır. Bu nedenle hemşirelik hizmetlerinin niteliği sağlık hizmetlerinin niteliğini de önemli oranda belirler. Hemşireler, bakımda kullanılan teknolojik ürünlerin yararlı / etkin olup olmadığını saptamada ve değerlendirmede; anahtar rol üstlenmeli, hangi teknolojik ürünün kapsamlı bir şekilde kullanılacağına ve destekleneceğine hangilerinin ise kullanılmayacağına karar verebilmelidir (12, 48).

Eğitimci hemşireler; teknolojiyi hizmet içi eğitim programlarına dahil etmeli, uygulayıcı, eğitici, yönetici ve araştırmacı hemşirelerin teknoloji tanınmasına yönelik ilgi ve bilgilerini arttırması hasta bakımına ve uygulamalarına kalite getirecektir. Bilgisayar teknolojisi kapsamında;

(1) Hemşirelik eğitiminde, bilişim teknolojisi kullanmaları,

(2) Hemşirelik araştırmalarında; özellikle Data bank'lar, istatistik analizler,

(3) Hemşirelik yönetiminde; hasta verileri / hedeflenen bakım sonuçlarının kontrolünde tüm bilgi sistemlerini kullanabilme,

(4) Hemşirelik uygulamalarında; hemşirelik sınıflandırma sistemleri, bakımın dokümantasyonu ve eldeki hastaya özgü bilgi / verilerin (laboratuar, radyolojik vb.) geliştirilmesini sağlar.

Bilgisayar sistemi ile hasta kabulündeki verilere girilir, “NANDA” hemşirelik tanıları doğrultusunda bilgisayar ortamındaki bakım planları kullanılarak bakımın planlanması sağlanır. Gerektikçe ve yeni veriler oldukça bakım planına uyarlanır ve uygulanır. Tüm çalışma saatleri / vardiyalara göre hasta için gerekli tedavi, girişim ve ilaçları gösteren çalışma programı alınır. Böylece hastaya verilecek bakım yazılı olarak elde edilir. Bilgisayar kullanımının hemşirelik hizmetlerine yararları; kayıtların bilgisayarda tutulması ve hemşirenin kırtasiye yükünün azalması, hastaya ayrılan zamanda artış olması, düzenli ve güvenli kayıt tutulması, bilgisayar desteği ile geliştirilen bakım planları ile hastanın daha kapsamlı bakım alması, kayıtlar sayesinde hasta bakımı değerlendirilmesinin daha objektif olmasıdır. Ayrıca elle yapılan kayıtlarda ortaya çıkabilecek hataların önlenmesi, kayıtlar sayesinde hasta bakımı değerlendirilmesinin daha objektif olmasıdır. Bilgisayar ve internetin bakımda kullanılması araştırma, bilim ve teknolojinin en son verilerinden haberdar olunmasına ve eğitimde sürekliliğin sağlanmasına çok önemli katkılar sağlayacaktır. Bilgisayar teknolojisinin araştırma alanında kullanımı “Kanıtı Dayalı Hemşirelik” için vazgeçilmez olduğu ve hemşirelerin hastalara kaliteli bakım vermede anahtar rol üstlendiği bilinmektedir. Ayrıca teknoloji bilgisi ve kullanımı; hemşirelerin pozisyonlarına, problem çözme becerilerine, düşünce ve davranışlarına kalite getirecektir (9, 22, 27, 29, 31, 36, 44, 45, 47, 62).

Hemşirelik uygulamalı bir disiplindir. Teknoloji, yapılan uygulamaları etkilemekte ve belirlemektedir. Buna bağlı olarak hemşireler yeni bir teknolojinin hemşirelik üzerine etkisini değerlendirmelidir. Yeni teknolojinin hemşirelik uygulamalarını nasıl değiştireceği, hemşirelik iş yükünü nasıl artıracığı, bu yeni teknolojinin kullanımı ile ilgili etik faktörlerin varlığı ve sağlıklı/hasta bireyin bakımını nasıl etkileyeceğinin bilinmesi gerekir. Bilgisayar kullanımı hemşirelik hizmetlerinde nitelik dönüştürme

gücüne sahiptir. Günümüzde olduğu gibi gelecekte de bilgisayarlar, sağlık bakımı çevresini, bireyleri ve hemşirelik mesleğini etkilemeye devam edecektir (9, 12, 24).

Bilgisayarlar sağlık bakım çevresi üzerinde, sosyal etkileşimi ve sağlık bakım sistemlerini zorlayabilecek kadar güçlü bir etkiye sahiptir. Böyle olmakla birlikte, sağlık bakım sunumunda hemşireler bilgisayar teknolojisinin büyüyen etkilerinden habersizdir veya bilgisayar kullanımı konusunda aktif bir şekilde katılmamaktadır. Hemşireler bilgisayar kullanarak daha fazla hasta bireye özgü hemşirelik bakımı verebilir, sağlıklı/hasta bireyin eğitim ve danışmanlığını yapabilirler. Ayrıca, tutulan kayıtlar sağlık ekibinin tüm üyeleri tarafından; iletişim, eğitim, tanımlama, araştırma, kanuni belge, denetim ve kontrol aracı olarak kullanılmaktadır. Hem kanuni hem de mesleki olarak hemşirelik bakımını kayıt altına almak önemlidir.

Bilgisayara dayalı bilişim sistemleri, sağlık bakım ortamlarında ve klinik merkezlerde, hemşirelik bakım uygulamalarını belgelemeyi sağlarlar. Bilgisayarların en büyük yararlarından biri de sağlıklı/hasta bireyin tedavi ve bakımındaki eksiklik ve çatışmaları yakalamayı da sağlamaktır. Bilgisayarın etkin kullanımı, tedavi ve bakım sürecinde bedelleri ağır da olabilen insan hatalarını azaltma yönünde sağlık hizmetlerine önemli bir katkı sağlayacaktır (12, 24, 36, 45, 47).

Tıbbi bilişim; hastaya ait verilerin nasıl oluşturulacağını, yönetileceğini, iletileceğini, saklanacağını ve bilgiye dönüştürüleceğini belirleyen bir alandır. Tıp alanında her meslek üyesinin verilerinin bilgisayara girilmesi konusunda farklı veri girişleri bulunmalıdır. Örneğin hekimler tanı ve tedavi protokolünü veri olarak kayıt ederken hemşireler hasta bakımı girişimlerini bilgisayara işlemektedir. Ancak tıbbi uygulamalar ekip çalışmasını gerektirdiği için, bir çalışanın girdiği veriyi diğer personel izleyerek gerekli uygulamaları planlaması gerekmektedir. Tıbbi bilişim, tıbbi veri yönetimini organize ederek sağlık profesyonellerine hasta tedavisi ve bakımında bir karar destek sistemi sağlar. Ancak hastane bilgi sistemlerinde henüz tıbbi terminoloji ve ortak dil tam olarak oluşturulamamıştır (29, 54, 62).

Özellikle cerrahi kliniklerinde, hastaların ameliyat öncesi, sırası ve sonrası bakım ve tedavisi sırasında bu alanda çalışan personelin birbiri ile veri alış-verişi sağlamaları

oldukça acil öneme sahiptir. Çünkü ameliyatlar tüm bireylerin yaşamında eşsiz ve oldukça önemli bir deneyimdir ve hastaların durumlarında olumlu değişikliklerin yanında olumsuz birçok belirtilerin ortaya çıkmasına neden olan etkenlerdir. Bu nedenle cerrahi servislerinde verilerin korunması, iletilmesi ve enformasyonu dikkatli yapılması gereken işlemlerdir. Bu bağlamda hastane otomasyon sistemlerinin alanlara özel veri girişi sağlayacak şekilde düzenlenmesi gerekmektedir. Buna karşın sağlık çalışanlarının bilgisayar kullanım düzeyleri yeterli değildir. Bireylerin bir konuda değişimi gerçekleştirebilmeleri, onların hazır oluşluk düzeyleri ile yakından ilişkilidir. Tıbbi bilişim alanında da çalışanların bu konudaki gelişmeleri takip edip, yaşama geçirmeleri için eğitimleri planlanmalı ve farkındalık düzeylerinin artırılması sağlanmalıdır (23, 26, 29, 62).

5. GEREÇ VE YÖNTEM

5.1. Araştırmanın Türü

Araştırma, cerrahi hemşirelerinin teknolojiye ilişkin tutumlarını belirlemeye yönelik tanımlayıcı bir çalışmadır.

5.2. Araştırmanın Yeri

Araştırma, İstanbul il sınırları içinde ve Anadolu yakasında hizmet veren, örneklem kapsamındaki özel, üniversite ve devlet hastanelerinde yapıldı. Araştırmaya, çalışmanın yapılacağı kurumlardan çalışma izni, Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi etik kurul onayı ve Sağlık Bilimleri Enstitüsü ön proje kabul onayı alındıktan sonra başlandı ve örnekleme belirtilen hastanelerdeki hemşire sayısına ulaşılmaya kadar sürdürüldü.

5.3. Araştırmanın Evren ve Örnekleme

Araştırmanın evreni; İstanbul il sınırları içinde, Anadolu yakasında bulunan özel, üniversite ve devlet hastanelerindeki cerrahi kliniklerde çalışan hemşireler oluşturmaktadır. Araştırma için Anadolu Yakası'nın tercih edilmesindeki neden; araştırmacının ikametinin ve iş yerinin Anadolu Yakası'nda olmasıdır. Bu üç değişik türdeki hastanenin seçilmesindeki ana neden ise hastanelerin cerrahi hemşirelerine sunmuş olduğu teknolojik olanaklardaki farklılıklardır.

Araştırmada, özel, üniversite ve devlet hastanelerinin yatak sayısı örneklem belirlemede kriter olarak alınmıştır. Yatak sayısı; devlet hastanesinde 500 ve üzeri, üniversite hastanesinde 150 ve üzeri, özel hastanelerde ise 100 ve üzeri olan hastaneler, örnekleme temsil etmek üzere alınmıştır. Bu hastanelerin yatak sayısına göre seçilmesindeki neden; cerrahi olgu açısından çeşitlilik gösteren hastaneler olmasıdır. Buna göre Anadolu Yakası'nda bu özelliklere sahip üç üniversite hastanesi, yedi devlet ve yedi de özel hastane olmak üzere toplam 17 hastane bulunmaktadır. Örneklem için, bu üç farklı türden 17 hastanenin cerrahi kliniklerinde çalışan tüm hemşirelere ulaşmak

hedeflenmiştir. Özel hastanelerin dördünden izin alınamadığı için çalışma kapsamına alınamamıştır. Böylece yedi devlet hastanesi, üç özel hastane ve üç üniversite hastanesi olmak üzere toplam 13 hastanede çalışma yapılmıştır. Bu hastanelerde çalışan toplam 550 cerrahi hemşiresinden 260 hemşire çalışmaya katılmayı kabul etmiştir.

5.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma İstanbul ilinde Anadolu Yakası'nda olan özel, devlet ve üniversite hastanelerinde görev yapan cerrahi hemşireleri ve "*Teknolojiye Karşı Tutum*" ölçeğindeki maddelerle sınırlıdır. Hastanelerden kurum izinlerinin alınamaması sınırlılık olarak kabul edilmiştir.

5.5. Verilerin Toplanması

Araştırmada veriler, anket formu ve "*Teknolojiye Karşı Tutum Ölçeği*" ile elde edildi. Anket formu, literatür ışığında geliştirilmiş olup, cerrahi hemşirelerinin sosyo - demografik özellikleri (yaş, cinsiyet, eğitim durumu, görev yaptığı kurum, çalışma yılı vb.) ve teknoloji ile ilgili 22 sorudan oluşmaktadır (EK-1). Cerrahi hemşirelerinin teknolojiye karşı tutumları, Sadegül Akbaba Altun tarafından geliştirilen, geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılarak cronbach alpha katsayısı .91 bulunan, Burçin Kısa tarafından yapılan çalışmada cronbach alpha katsayısı .89 olan ve çalışmamızda cronbach alpha katsayısı .92 bulunan "*Teknolojiye Karşı Tutum*" isimli ölçek kullanılmıştır (EK-2). Bu ölçek beşli likert tipindedir (Kesinlikle katılıyorum 5, Katılıyorum 4, Kararsızım 3, Katılmıyorum 2, Kesinlikle katılmıyorum 1) ve 37 maddeden oluşmaktadır. Maddelerin alabilecekleri en yüksek puan 5, en düşük puan ise 1'dir. Ölçekte yer alan maddelerin yorumlanması yapılırken olumsuz ifadeler tersine puanlandı, "*Kesinlikle katılıyorum*" seçeneğine 4.20-5.00 puan, "*Katılıyorum*" seçeneğine 3.40-4.19 puan, "*Kararsızım*" seçeneğine 2.60-3.39 puan, "*Katılmıyorum*" seçeneğine 1.80-2.59 puan, "*Kesinlikle katılmıyorum*" seçeneğine 1-1.79 puan verildi. Ölçek, Teknolojiyi Benimseme (23, 24, 26-30 numaralı maddeler), Teknoloji ve Gelişme (18, 20-22, 37 numaralı maddeler), Teknolojiyi izleme (6, 9, 11, 13,16 numaralı maddeler), Teknoloji ve Yönetim (5, 8, 10, 12 numaralı maddeler), Teknoloji Korkusu (14, 17, 19, 35 numaralı maddeler), Teknoloji ve İnternet (15, 25, 32, 36

numaralı maddeler), Teknolojiye Güven (31, 33, 34 numaralı maddeler), Teknoloji ve Karamsarlık (1, 3, 7 numaralı maddeler), Teknoloji Kullanımı (2, 4 numaralı maddeler) olmak üzere dokuz boyuttan oluşmaktadır. Ölçekte yer alan 1, 3, 5, 7, 10, 12, 14, 17, 19, 21, 24, 26-28, 30, 32, 35, 36 numaralı maddeler ters puanlanmıştır. Örneğin; "*Günlük işlerimde teknolojiden yararlanmaktan kaçınırım*" ifadesinde, Kesinlikle katılıyorum 1, Katılıyorum 2, Kararsızım 3, Katılmıyorum 4, Kesinlikle katılmıyorum 5 olarak puanlandırılmıştır. Ölçekten alınan puan arttıkça teknolojiye ilişkin tutum olumlu yönde artmaktadır. Verilerin toplanmasında kurumlardan izin alındı ve cerrahi hemşirelerinin gönüllü katılımı esas alındı. Çalışmanın yapılacağı kurumdan çalışma izni, Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi etik kurul onayı ve Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü ön proje kabul onayı alındıktan sonra verilerin toplanmasına başlandı. Özel Hastanelerden 4'ü çalışmaya katılmak istemediğinden örneklemedeki 7 Özel hastanenin sadece 3'ünde çalışma yapılmıştır. Anketler klinik sorumlusu hemşirelerin gözetiminde hemşirelere elden dağıtılmış ve elden toplanmıştır. Hemşirelerle yapılan araştırma ve eğitimlerin yoğunluğu, çalışma saatlerinin ve iş yükünün fazlalığı bazı hemşirelerin anketi doldurmasında isteksizliğe neden olmuştur. Araştırmada katılım isteği arandığı için geri dönen anket sayısı bu yoğunluktan dolayı tüm hemşireleri kapsayamamıştır. Çalışmaya katılmak istemeyen hemşirelerin formlarına "*çalışmaya katılmak istemedi*" diye yazıldı.

5.6. Verilerin Değerlendirilmesi

Araştırmada cerrahi hemşirelerinin teknolojiye ilişkin tutumları ile ilgili elde edilecek verilerin değerlendirilmesinde uzman görüşlerinden yararlanıldı. Verilerin istatistiksel değerlendirilmesinde SPSS (Statistical Package For Social Science) paket programı kullanıldı (SPSS 2007). Araştırmada, teknolojiye ilişkin tutum ölçeği, maddelerin olumlu ya da olumsuz olmaları dikkate alınarak değerlendirilmiştir. Elde edilen verilerin analizinde, frekans- yüzdeleme, aritmetik ortalama, Nonparametrik korelasyon analizi, Mann-Whitney Testi ve Kruskal-Wallis Testi kullanılmıştır.

6. BULGULAR

Araştırma, İstanbul il sınırları içinde, Anadolu yakasında bulunan özel, üniversite ve devlet hastanelerindeki cerrahi kliniklerde çalışan hemşireler ile tanımlayıcı tipte bir araştırma olarak gerçekleştirilmiştir.

Elde edilen bu bulgular cerrahi hemşirelerin;

- ◆ Sosyo – demografik özelliklerini,
- ◆ Teknolojiye ilişkin tutumlarını içeren bölümler halinde sunulmuştur.

6.1. Cerrahi Hemşirelerinin Sosyo-Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Araştırma grubunu oluşturan cerrahi hemşirelerin sosyo-demografik özellikleri Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Cerrahi Hemşirelerinin Sosyo - Demografik Özelliklerinin Dağılımı (N=260)

Sosyo - Demografik Özellikler	n	%
Yaş		
30 Yaş Altı	158	60.8
31- 40 Yaş	90	34.6
41-50 Yaş	12	4.6
Cinsiyet		
Kadın	225	86.5
Erkek	35	13.5
Eğitim Durumu		
Lise	100	38.5
Önlisans	66	25.4
Lisans	85	32.7
Lisansüstü-Mastr / Doktora	9	3.5
Kurum		
Üniversite Hastanesi	41	15.8
Devlet Hastanesi	143	55.0
Özel Hastane	76	29.2
Klinik		
Ortopedi	26	10.0
KVC	45	17.4
Beyin Cerrahi	22	8.4
KBB	12	4.6
Üroloji	16	6.1
Genel Cerrahi	66	25.5
Plastik Cerrahi	3	1.1
Göz	14	5.4
Göğüs Cerrahisi	9	3.4
Kadın Doğum	32	12.4
Çocuk Cerrahisi	15	5.7
Çalışma Yılı		
0-5 yıl	132	50.8
6-10 yıl	48	18.5
11-15 yıl	41	15.8
16-20 yıl	25	9.6
21 ve üstü yıl	14	5.4

Tablo 2. Cerrahi Hemşirelerinin Kişisel Bilgisayara ve E-Posta Adresine Sahip Olma Durumlarına Göre Dağılımları (N=260)

Bilgisayara Sahip Olma Durumu	n	%
Evet	157	60.4
Hayır	102	39.2
Cevap Vermeyen	1	0.4

E-Posta Adresine Sahip Olma Durumu	n	%
Evet	215	82.7
Hayır	45	17.3

Tablo 3. Cerrahi Hemşirelerinin Teknoloji İle İlgili Eğitim Programı, Kurs veya Kongreye Katılma Durumlarına Göre Dağılımları (N= 260)

Teknoloji İle İlgili Eğitim Programına Katılma Durumu	n	%
Evet	85	32.7
Hayır	174	66.9
Cevap Vermeyen	1	0.4

Teknoloji İle İlgili Herhangi Bir Kurs veya Kongreye Katılma Durumu	n	%
Evet	206	79.2
Hayır	54	20.8

Tablo 4. Cerrahi Hemşirelerinin, Hemşirelik İle İlgili Teknolojik Gelişmeleri İzleme Durumuna Göre Dağılımları (N= 260)

Hemşirelik İle İlgili Teknolojik Gelişmeleri İzleme Durumu	n	%
Evet	171	66
Hayır	88	34
Cevap Vermeyen	1	0.4

Tablo 5. Cerrahi Hemşirelerinin Çalıştıkları Kurumun Teknolojik Donanımına İlişkin Görüşlerinin Dağılımları (N= 260)

Kurumun Teknolojik Donanımı	n	%
Yeterli	121	46.5
Yetersiz	135	51.9
Cevap Vermeyen	4	1.5

Kurumundaki Teknolojik Donanımdan Yararlanma Durumu	n	%
Evet	185	71.2
Hayır	70	27.0
Cevap Vermeyen	5	1.8

Tablo 6. Cerrahi Hemşirelerinin Çalıştıkları Kurumun Otomasyon Sisteminin Hasta Bakımına Kolaylık Sağlama Durumuna İlişkin Görüşlerine Göre Dağılımları (N= 260)

Otomasyon Sisteminin Hasta Bakımına Kolaylık Sağlama Durumu	n	%
Evet	194	74.6
Hayır	38	14.6
Cevap Vermeyen	28	10.8

Tablo 7. Cerrahi Hemşirelerinin Teknolojinin Hasta Bakım Kalitesini Etkileme Durumuna İlişkin Görüşlerine Göre Dağılımları (N= 260)

Teknolojinin Hasta Bakım Kalitesini Etkileme Durumu	n	%
Olumlu yönde etkiliyor	235	90.4
Olumsuz yönde etkiliyor	15	5.8
Cevap Vermeyen	10	3.8

Tablo 8. Cerrahi Hemşirelerinin Teknolojinin Hemşire – Hasta Arasındaki Empatik İlişkiyi Etkileme Durumuna İlişkin Görüşlerine Göre Dağılımları (N= 260)

Teknolojinin Hemşire – Hasta Arasındaki Empatik İlişkiyi Etkileme Durumu	n	%
Olumlu yönde etkiliyor	225	86.5
Olumsuz yönde etkiliyor	28	10.8
Cevap Vermeyen	7	2.7

Tablo 9. Cerrahi Hemşirelerinin Teknolojinin Ekip/Ekipler Arası İletişime Kolaylık Sağlama Durumuna İlişkin Görüşlerine Göre Dağılımları (N=260)

Teknolojinin Ekip/Ekipler Arası İletişime Kolaylık Sağlama Durumu	n	%
Evet	243	93.5
Hayır	13	5.0
Cevap Vermeyen	4	1.5

Tablo 10. Cerrahi Hemşirelerinin Teknoloji İle Donatılmış Bir Klinikte Hasta Bakımının Güvenli Olduğuna İnanma Durumlarına İlişkin Görüşlerine Göre Dağılımları (N=260)

Teknoloji İle Donatılmış Bir Klinikte Hasta Bakımının Güvenli Olduğuna İnanma Durumu	n	%
Evet	235	90.4
Hayır	22	8.5
Cevap Vermeyen	3	1.1

6.2. Cerrahi Hemşirelerin Teknolojiye İlişkin Tutumlarını İçeren Bulgular

Cerrahi hemşirelerin teknolojiye ilişkin tutumları ile ilgili maddelerin dağılımı, aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları Tablo 11 ve Tablo 12’te gösterilmiştir.

Tablo 11. Cerrahi Hemşirelerinin Teknolojiye İlişkin Tutumlarıyla İlgili Maddelerin Dağılımı (N= 260)

Madde	Katılım									
	Kesinlikle katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle katılmıyorum	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
1.Günlük işlerimde teknoloji den yararlanmaktan kaçınıyorum.	18	7.7	25	10.7	12	5.2	89	38.2	89	38.2
2.İnsanları teknolojiyi kullanmaları için özendiririm.	57	24.6	106	45.7	27	11.6	34	14.7	8	3.4
3.Hemşireleri erken yaşlarda teknoloji ile tanıştırmayı faydalı bulmam.	14	6.0	28	12.1	14	6.0	96	41.4	80	34.5
4.Bilgisayar kullanmaktan hoşlanırım.	98	42.2	85	36.6	14	6.0	21	9.1	14	6.0
5.Yeni teknolojileri öğrenmenin zaman kaybı olduğunu düşünürüm.	13	5.6	19	8.2	12	5.2	88	38.1	99	42.9
6.Meslektaşlarım ile teknoloji üzerine konuşmaktan keyif duyarım.	60	26.1	95	41.3	34	14.8	29	12.6	12	5.2
7.Teknolojideki gelişmelerin klinikteki rolümü azaltacağını düşünürüm.	14	6.2	27	12.0	22	9.8	96	42.7	66	29.3
8. Kliniğimde yeni teknolojilerin uygulanmasından hoşlanırım.	79	35.0	107	47.3	19	8.4	12	5.3	9	4.0
9.Teknoloji fuarlarına katılmaktan hoşlanırım.	50	21.9	85	37.3	54	23.7	27	11.8	12	5.3
10.Teknoloji ile ilgili hizmet içi eğitim programlarına katılmak beni rahatsız eder.	7	3.0	35	15.2	14	6.1	102	44.2	73	31.6
11.Teknoloji ile ilgili yayınları izlemekten zevk alırım.	58	25.4	101	44.3	34	14.9	25	11.0	10	4.4
12.Hastane yönetiminde teknolojinin yarar getireceğine inanmam.	9	3.9	27	11.7	24	10.4	90	39.1	80	34.8
13.Teknoloji ile ilgili televizyon programlarını seyretmekten zevk alırım.	46	20.3	99	43.6	37	16.3	34	15.0	11	4.8
14.Teknolojinin insanları yabancılaştırdığını düşünürüm.	20	8.8	59	25.9	48	21.1	67	29.4	34	14.9
15.E-posta (e-mail) kullanmanın bir kolaylık olduğunu düşünürüm.	77	33.8	101	44.3	19	8.3	22	9.6	9	3.9
16. İnsanlara teknoloji fuarlarına katılmalarını öneririm.	51	22.4	102	44.7	37	16.2	27	11.8	11	4.8
17.Teknolojiye bağımlı olmaktan korkarım.	21	9.3	62	27.6	50	22.2	58	25.8	34	15.1
18.Çalıştığım personelden teknolojik gelişmelere ilişkin bilgi almaktan hoşlanırım.	55	24.4	114	50.7	22	9.8	23	10.2	11	4.9
19.Teknolojinin insanlar arası etkileşimi azaltacağını düşünürüm.	19	8.4	65	28.8	54	23.9	60	26.5	28	12.4
20.Teknoloji ile ilgili konuşma yapılan ortamlarda bulunmaktan hoşlanırım.	38	16.7	112	49.3	38	16.7	27	11.9	12	5.3
21.Teknolojik gelişmeleri öğrenmek benim için fazladan bir yük sayılır.	11	4.9	30	13.3	26	11.5	105	46.5	54	23.9
22.Öğretim teknolojisinin öğrenmeyi arttırdığını düşünürüm.	53	23.8	122	54.7	23	10.3	20	9.0	5	2.2
23.İnsanları yeni teknolojik gelişmeler konusunda bilgilendirmekten hoşlanırım.	43	19.1	120	53.3	30	13.3	24	10.7	8	3.6
24.Teknolojinin insanı yerini alacağını düşünürüm.	23	10.0	41	17.9	40	17.5	90	39.3	35	15.3
25.İnternette araştırma yapmaktan hoşlanırım.	68	30.0	115	50.7	15	6.6	16	7.0	13	5.7
26.Kendimi teknolojik gelişmeleri öğrenmek için yaşlı bulurum.	9	4.0	25	11.1	15	6.7	98	43.6	78	34.7
27.Teknoloji konusunda oluşturulan gruplara katılmanın faydalı olacağına inanmam.	12	5.3	38	16.9	33	14.7	90	40.0	52	23.1
28. Teknoloji kullanan klinikleri desteklemem.	14	6.2	26	11.5	15	6.6	98	43.4	73	32.3
29.Kliniğimde yeni öğretim teknolojilerinin kullanıldığını görmek beni mutlu eder.	70	30.8	113	49.8	14	6.2	17	7.5	13	5.7
30.Hemşirelerin gelişen teknolojilerden faydalanmalarını kliniğim için gerekli görmem.	10	4.4	26	11.6	16	7.1	88	39.1	85	37.8
31.Hizmet içi eğitim programlarında teknolojiye geniş ölçüde yer verilmesini isterim.	64	28.1	102	44.7	26	11.4	23	10.1	13	5.7
32.İnternette araştırma yapmayı bir kolaylık olarak görmem.	8	3.5	26	11.4	20	8.8	98	43.0	76	33.3
33.Teknolojinin bilgiye ulaşmada tek yol olduğunu düşünürüm.	26	11.5	49	21.6	58	25.6	71	31.3	23	10.1
34.Teknolojinin kontrolümüz altında olduğunu inanırım.	36	16.2	91	41.0	45	20.3	31	14.0	19	8.6
35.İnsanlarla yeni teknolojik gelişmeler üzerine konuşmalara girmekten çekinirim.	9	4.0	31	13.8	39	17.3	100	44.4	46	20.4
36.E-posta kullanmak benim için önemli değildir.	12	5.3	42	18.6	31	13.7	89	39.4	52	23.0
37.Teknoloji ile ilgili kitaplar almaktan hoşlanırım.	27	11.8	80	35.1	59	25.9	47	20.6	15	6.6

Tablo 12. Cerrahi Hemşirelerinin Teknolojiye İlişkin Tutumlarıyla İlgili Maddelerin Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları (N=260)

Maddeler	Aritmetik Ort., Standart Sapma		
	$\bar{x}$	$\pm$	SD
1.Günlük işlerimde teknolojiiden yararlanmaktan kaçınıyorum.	4.10	$\pm$	1.11
2.İnsanları teknolojiyi kullanmaları için özendiririm.	3.83	$\pm$	1.01
3.Hemşireleri erken yaşlarda teknoloji ile tanıştırmayı faydalı bulmam.	3.96	$\pm$	1.14
4.Bilgisayar kullanmaktan hoşlanırım.	4.09	$\pm$	1.10
5.Yeni teknolojileri öğrenmenin zaman kaybı olduğunu düşünürüm.	4.19	$\pm$	1.04
6.Meslektaşlarım ile teknoloji üzerine konuşmaktan keyif duyarım.	3.76	$\pm$	1.07
7.Teknolojideki gelişmelerin klinikteki rolümü azaltacağını düşünürüm.	3.81	$\pm$	1.10
8. Kliniğimde yeni teknolojilerin uygulanmasından hoşlanırım.	4.17	$\pm$	.86
9.Teknoloji fuarlarına katılmaktan hoşlanırım.	3.65	$\pm$	1.05
10.Teknoloji ile ilgili hizmet içi eğitim programlarına katılmak beni rahatsız eder.	3.97	$\pm$	1.07
11.Teknoloji ile ilgili yayınları izlemekten zevk alırım.	3.83	$\pm$	1.01
12.Hastane yönetiminde teknolojinin yarar getireceğine inanmam.	3.96	$\pm$	1.08
13.Teknoloji ile ilgili televizyon programlarını seyretmekten zevk alırım.	3.74	$\pm$	1.02
14.Teknolojinin insanları yabancılaştırdığını düşünürüm.	3.17	$\pm$	1.17
15.E-posta (e-mail) kullanmanın bir kolaylık olduğunu düşünürüm.	4.02	$\pm$	.93
16. İnsanlara teknoloji fuarlarına katılmalarını öneririm.	3.80	$\pm$	.97
17.Teknolojiye bağımlı olmaktan korkarım.	3.16	$\pm$	1.23
18.Çalıştığım personelden teknolojik gelişmelere ilişkin bilgi almaktan hoşlanırım.	3.88	$\pm$	1.03
19.Teknolojinin insanlar arası etkileşimi azaltacağını düşünürüm.	3.05	$\pm$	1.13
20.Teknoloji ile ilgili konuşma yapılan ortamlarda bulunmaktan hoşlanırım.	3.73	$\pm$	.96
21.Teknolojik gelişmeleri öğrenmek benim için fazladan bir yük sayılır.	3.77	$\pm$	1.06
22.Öğretim teknolojisinin öğrenmeyi arttırdığını düşünürüm.	3.96	$\pm$	.87
23.İnsanları yeni teknolojik gelişmeler konusunda bilgilendirmekten hoşlanırım.	3.82	$\pm$	.93
24.Teknolojinin insanı yerini alacağını düşünürüm.	3.33	$\pm$	1.22
25.İnternette araştırma yapmaktan hoşlanırım.	3.96	$\pm$	1.07
26.Kendimi teknolojik gelişmeleri öğrenmek için yaşlı bulurum.	4.06	$\pm$	1.03
27.Teknoloji konusunda oluşturulan gruplara katılmanın faydalı olacağına inanmam.	3.74	$\pm$	1.12
28. Teknoloji kullanan klinikleri desteklemem.	3.97	$\pm$	1.09
29.Kliniğimde yeni teknolojilerinin kullanıldığını görmek beni mutlu eder.	3.96	$\pm$	1.02
30.Hemşirelerin gelişen teknolojilerden faydalanmalarını kliniğim için gerekli görmem.	3.98	$\pm$	1.13
31.Hizmet içi eğitim programlarında teknolojiye geniş ölçüde yer verilmesini isterim.	3.86	$\pm$	1.06
32.İnternette araştırma yapmayı bir kolaylık olarak görmem.	3.99	$\pm$	1.06
33.Teknolojinin bilgiye ulaşmada tek yol olduğunu düşünürüm.	2.88	$\pm$	1.14
34.Teknolojinin kontrolümüz altında olduğuna inanırım.	3.45	$\pm$	1.14
35.İnsanlarla yeni teknolojik gelişmeler üzerine konuşmalara girmekten çekinirim.	3.66	$\pm$	1.03
36.E-posta kullanmak benim için önemli değildir.	3.66	$\pm$	1.15
37.Teknoloji ile ilgili kitaplar almaktan hoşlanırım.	3.26	$\pm$	1.07

Tablo 13. Cerrahi Hemşirelerin Teknolojiye İlişkin Tutum Ölçeği Alt Boyutların Ortalama Ve Standart Sapmaları*

Tutum Ölçeği Alt Grupları	Madde Sayısı	Min.	Max.	$\bar{x}$	SD
Teknolojiyi Benimseme	7	1.43	5.00	3.80	.72
Teknoloji ve Gelişme	5	1.40	5.00	3.68	.69
Teknolojiyi izleme	5	1.20	5.00	3.68	.82
Teknoloji ve Yönetim	4	2.00	5.00	3.98	.77
Teknoloji ve İnternet	4	2.16	2.00	3.86	.72
Teknoloji Korkusu	4	2.10	1.00	3.23	.87
Teknoloji ve Karamsarlık	3	2.20	1.00	3.86	.90
Teknolojiye Güven	3	2.17	1.33	3.37	.72
Teknoloji Kullanımı	2	2.29	1.00	3.87	.90
Genel Ortalama	37	1.60	2.45	3.76	.53

* Soru Sayısına Bölünmüş Şekilde

Cerrahi hemşirelerin teknolojiye ilişkin tutum ölçeği alt boyutlarından aldıkları aritmetik ortalamaları incelendiğinde; Teknolojiyi Benimseme boyutundan (3.80±.72) puan, Teknoloji ve Gelişme boyutundan (3.68±.69) puan, Teknolojiyi İzleme boyutundan (3.68±.82) puan, Teknoloji ve Yönetim boyutundan (3.98±.77) puan, Teknoloji ve İnternet boyutundan (3.86±.72) puan, Teknoloji Korkusu boyutundan (3.23±.87) puan, Teknoloji ve Karamsarlık boyutundan (3.86±.90) puan, Teknolojiye Güven boyutundan (3.37±.72) puan, Teknoloji Kullanımı boyutundan (3.87±.90) puan aldıkları ve ölçeğin genel ortalamasının (3.76±.53) puan olduğu belirlenmiştir (Tablo 13).

Tablo 14. Cerrahi Hemşirelerin Yaş ve Eğitim Durumlarının Teknolojiye İlişkin Tutum Ölçeği Alt Gruplarına Göre Değerlendirilmesi

Tutum Ölçeği Alt Grupları	Yaş		Eğitim Durumu	
	N	P	N	P
Teknolojiyi Benimseme	204	p>0.05	204	p>0.05
Teknoloji ve Gelişme	207	p>0.05	207	p>0.05
Teknolojiyi izleme	213	p>0.05	213	p>0.05
Teknoloji ve Yönetim	218	p>0.05	218	p>0.05
Teknoloji ve İnternet	216	p>0.05	216	p>0.05
Teknoloji Korkusu	210	p>0.05	210	p>0.05
Teknoloji ve Karamsarlık	220	p>0.05	220	p>0.05
Teknolojiye Güven	217	p>0.05	217	p>0.05
Teknoloji Kullanımı	229	p>0.05	229	p>0.05

Korelasyon analizi yapılarak, cerrahi hemşirelerin yaş ve eğitim durumlarının teknolojiye ilişkin tutum ölçeği alt gruplarına göre değerlendirilmesi ile ilgili bulgular incelendiğinde, yaş ve eğitim arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır (Tablo 14), (p>0.05).

Tablo 15. Cerrahi Hemşirelerin Cinsiyetlerinin Teknolojiye İlişkin Tutum Ölçeği Alt Gruplarına Göre Değerlendirilmesi

Tutum Ölçeği Alt Grupları	Kadın				Erkek				p
	N	$\bar{x}$	±	SD	N	$\bar{x}$	±	SD	
Teknolojiyi Benimseme	174	3.80	±	.70	29	3.77	±	.85	p>0.05
Teknoloji ve Gelişme	178	3.66	±	.69	28	3.85	±	.63	p>0.05
Teknolojiyi izleme	183	3.65	±	.80	29	3.82	±	.95	p>0.05
Teknoloji ve Yönetim	187	3.98	±	.77	30	3.94	±	.82	p>0.05
Teknoloji ve İnternet	185	3.85	±	.70	30	3.94	±	.83	p>0.05
Teknoloji Korkusu	181	3.26	±	.84	28	3.05	±	1.07	p>0.05
Teknoloji ve Karamsarlık	190	3.85	±	.89	29	3.94	±	.98	p>0.05
Teknolojiye Güven	187	3.36	±	.75	29	3.45	±	.58	p>0.05
Teknoloji Kullanımı	197	3.89	±	.89	31	3.75	±	.98	p>0.05

Mann-Whitney Testi kullanılarak, cerrahi hemşirelerin cinsiyetlerinin teknolojiye ilişkin tutum ölçeği alt gruplarına göre değerlendirilmesi ile ilgili bulgular incelendiğinde, cinsiyet ile teknolojiye ilişkin tutum ölçeği alt grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır (Tablo 15), (p>0.05).

Tablo 16. Cerrahi Hemşirelerin Çalıştıkları Kurumun Teknolojiye İlişkin Tutum Ölçeği Alt Gruplarına Göre Değerlendirilmesi

Tutum Ölçeği Alt Grupları	Kurum	N	$\bar{x} \pm SD$	P
Teknolojiyi Benimseme	Üniversite hastanesi	35	3.92 ± .64	p>0.05
	Devlet hastanesi	105	3.79 ± .76	
	Özel hastane	64	3.75 ± .69	
Teknoloji ve Gelişme	Üniversite hastanesi	37	3.64 ± .76	p>0.05
	Devlet hastanesi	109	3.70 ± .61	
	Özel hastane	61	3.68 ± .77	
Teknolojiyi izleme	Üniversite hastanesi	37	3.59 ± .73	p>0.05
	Devlet hastanesi	110	3.70 ± .88	
	Özel hastane	66	3.69 ± .77	
Teknoloji ve Yönetim	Üniversite hastanesi	37	3.98 ± .63	p>0.05
	Devlet hastanesi	113	3.99 ± .77	
	Özel hastane	68	3.96 ± .85	
Teknoloji ve İnternet	Üniversite hastanesi	37	3.84 ± .73	p>0.05
	Devlet hastanesi	112	3.85 ± .73	
	Özel hastane	67	3.88 ± .70	
Teknoloji Korkusu	Üniversite hastanesi	38	3.29 ± .72	p>0.05
	Devlet hastanesi	112	3.12 ± .92	
	Özel hastane	60	3.41 ± .85	
Teknoloji ve Karamsarlık	Üniversite hastanesi	35	3.83 ± .63	p>0.05
	Devlet hastanesi	115	3.83 ± .94	
	Özel hastane	70	3.92 ± .95	
Teknolojiye Güven	Üniversite hastanesi	39	3.31 ± .67	p>0.05
	Devlet hastanesi	113	3.43 ± .69	
	Özel hastane	65	3.32 ± .81	
Teknolojiye Kullanımı	Üniversite hastanesi	38	3.65 ± .82	p>0.05
	Devlet hastanesi	120	3.84 ± .97	
	Özel hastane	71	4.04 ± .78	

Kruskal-Wallis Testi kullanılarak, cerrahi hemşirelerin çalıştıkları kurumların teknolojiye ilişkin tutum ölçeği alt gruplarına göre değerlendirilmesi ile ilgili bulgular incelendiğinde, cerrahi hemşirelerin çalıştıkları kurumlar ile teknolojiye ilişkin tutum ölçeği alt grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır (Tablo 16), ($p>0.05$).

Tablo 17. Cerrahi Hemşirelerinin Kendilerine Ait Bilgisayarlarının Olma Durumunun Teknolojiye İlişkin Tutum Ölçeği Alt Gruplarına Göre Değerlendirilmesi

Tutum Ölçeği Alt Grupları		N	$\bar{x} \pm SD$	P
Teknolojiyi Benimseme	Evet	122	3.84± .69	$p>0.05$
	Hayır	81	3.74± .77	
Teknoloji ve Gelişme	Evet	121	3.74± .67	$p>0.05$
	Hayır	85	3.60± .71	
Teknolojiyi izleme	Evet	128	3.76± .83	$p>0.05$
	Hayır	84	3.56± .79	
Teknoloji ve Yönetim	Evet	129	4.01± .79	$p>0.05$
	Hayır	122	3.84± .69	
Teknoloji ve İnternet	Evet	129	3.98± .65	$p<0.05$
	Hayır	86	3.68± .79	
Teknoloji Korkusu	Evet	124	3.22± .87	$p>0.05$
	Hayır	85	3.25± .87	
Teknoloji ve Karamsarlık	Evet	132	3.97± .89	$p<0.05$
	Hayır	87	3.71± .89	
Teknolojiye Güven	Evet	128	3.38± .73	$p>0.05$
	Hayır	88	3.36± .72	
Teknolojiye Kullanımı	Evet	136	3.98± .82	$p>0.05$
	Hayır	92	3.74± .96	

Mann-Whitney Testi kullanılarak, cerrahi hemşirelerin kendilerine ait bilgisayarlarının olma durumlarına göre teknolojiye ilişkin tutum ölçeği alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları ve karşılaştırılması ile ilgili bulgular incelendiğinde;

“*Teknoloji ve İnternet*” boyutundan bilgisayarı olanların (3.98±.65) puan, bilgisayarı olmayanların (3.68±.79) puan aldığı saptanmıştır. Teknoloji ve internet boyutu ile kendine ait bilgisayarın olma durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu ve bu farkın kendine ait bilgisayarı olanların lehine olduğu belirlenmiştir (Tablo 17), (p<0.05).

“*Teknoloji ve Karamsarlık*” boyutundan bilgisayarı olanların (3.97±.89) puan, bilgisayarı olmayanların (3.71±0.89) puan aldığı saptanmıştır. Teknoloji ve karamsarlık boyutu ile kendine ait bilgisayarın olma durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu ve bu farkın kendine ait bilgisayarı olanların lehine olduğu belirlenmiştir (Tablo 17), (p<0.05).

Tablo 18. Cerrahi Hemşirelerinin E-Posta Adreslerinin Olma Durumunun Teknolojiye İlişkin Tutum Ölçeği Alt Gruplarına Göre Değerlendirilmesi

Tutum Ölçeği Alt Grupları		N	$\bar{x}$	$\pm$	SD	P
Teknolojiyi Benimseme	Evet	166	3.84	$\pm$	.70	p>0.05
	Hayır	38	3.63	$\pm$	.78	
Teknoloji ve Gelişme	Evet	168	3.72	$\pm$	.67	p>0.05
	Hayır	39	3.53	$\pm$	.73	
Teknolojiyi İzleme	Evet	174	3.73	$\pm$	.82	p<0.05
	Hayır	39	3.43	$\pm$	.78	
Teknoloji ve Yönetim	Evet	179	4.02	$\pm$	.77	p>0.05
	Hayır	166	3.84	$\pm$	.70	
Teknoloji ve İnternet	Evet	177	3.96	$\pm$	.69	p<0.001
	Hayır	39	3.41	$\pm$	.68	
Teknoloji ve Korku	Evet	173	3.26	$\pm$	.88	p>0.05
	Hayır	37	3.13	$\pm$	.82	
Teknoloji ve Karamsarlık	Evet	180	3.90	$\pm$	.92	p>0.05
	Hayır	40	3.70	$\pm$	.81	
Teknoloji ve Güven	Evet	177	3.36	$\pm$	.71	p>0.05
	Hayır	40	3.45	$\pm$	.80	
Teknoloji Kullanımı	Evet	187	3.96	$\pm$	.84	p<0.05
	Hayır	42	3.47	$\pm$	1.02	

Mann-Whitney Testi kullanılarak, cerrahi hemşirelerin e-posta adreslerinin olma durumlarına göre teknolojiye ilişkin tutum ölçeği alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları ve karşılaştırılması ile ilgili bulgular incelendiğinde;

“*Teknolojiyi İzleme*” boyutundan e-posta adresi olanların (3.73±.82) puan, e-posta adresi olmayanların (3.43±.78) puan aldığı saptanmıştır. Teknolojiyi İzleme boyutu ile e-posta adresinin olma durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu ve bu farkın e-posta adresi olanların lehine olduğu belirlenmiştir (Tablo 18), (p<0.05).

“*Teknoloji ve İnternet*” boyutundan e-posta adresi olanların (3.96±.69) puan, e-posta adresi olmayanların (3.41±0.68) puan aldığı saptanmıştır. Teknoloji ve internet boyutu ile e-posta adresinin olma durumu arasında istatistiksel olarak çok ileri derecede anlamlı fark olduğu ve bu farkın e-posta adresi olanların lehine olduğu belirlenmiştir (Tablo 18), (p<0.001).

“*Teknoloji Kullanımı*” boyutundan e-posta adresi olanların (3.96±.84) puan, e-posta adresi olmayanların (3.47±1.02) puan aldığı saptanmıştır. Teknoloji kullanımı boyutu ile e-posta adresinin olma durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu ve bu farkın e-posta adresi olanların lehine olduğu belirlenmiştir (Tablo 18), (p≤0.05).

Tablo 19. Cerrahi Hemşirelerinin Teknoloji İle İlgili Herhangi Bir Kurs/Kongreye Katılma Durumunun Teknolojiye İlişkin Tutum Ölçeği Alt Gruplarına Göre Değerlendirilmesi

Tutum Ölçeği Alt Grupları		N	$\bar{x}$	$\pm$	SD	P
Teknolojiyi Benimseme	Evet	157	3.81	$\pm$	.69	p>0.05
	Hayır	47	3.76	$\pm$	.81	
Teknoloji ve Gelişme	Evet	160	3.64	$\pm$	.67	p<0.05
	Hayır	47	3.83	$\pm$	.73	
Teknolojiyi İzleme	Evet	165	3.62	$\pm$	.80	p<0.05
	Hayır	48	3.89	$\pm$	.83	
Teknoloji ve Yönetim	Evet	168	3.97	$\pm$	.74	p>0.05
	Hayır	50	4.03	$\pm$	.87	
Teknoloji ve İnternet	Evet	167	3.86	$\pm$	.69	p>0.05
	Hayır	49	3.87	$\pm$	.81	
Teknoloji ve Korku	Evet	161	3.20	$\pm$	.85	p>0.05
	Hayır	49	3.34	$\pm$	.94	
Teknoloji ve Karamsarlık	Evet	170	3.90	$\pm$	.85	p>0.05
	Hayır	50	3.73	$\pm$	1.04	
Teknoloji ve Güven	Evet	170	3.38	$\pm$	.72	p>0.05
	Hayır	47	3.36	$\pm$	.76	
Teknoloji Kullanımı	Evet	179	3.84	$\pm$	.87	p>0.05
	Hayır	50	4.00	$\pm$	1.01	

Mann-Whitney Testi kullanılarak, cerrahi hemşirelerin teknoloji ile ilgili herhangi bir kurs/kongreye katılma durumuna göre teknolojiye ilişkin tutum ölçeği alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları ve karşılaştırılması ile ilgili bulgular incelendiğinde;

“*Teknoloji ve Gelişme*” boyutundan herhangi bir kurs/kongreye katılanların (3.64±.67) puan, herhangi bir kurs/kongreye katılmayanların (3.83±.73) puan aldığı saptanmıştır. Teknoloji ve gelişme boyutu ile herhangi bir kurs/kongreye katılma durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu ve bu farkın herhangi bir kurs/kongreye katılmayanların lehine olduğu belirlenmiştir (Tablo 19), (p<0.05).

“*Teknolojiyi İzleme*” boyutundan herhangi bir kurs/kongreye katılanların (3.62±.80) puan, herhangi bir kurs/kongreye katılmayanların (3.89±.83) puan aldığı saptanmıştır. Teknolojiyi izleme boyutu ile herhangi bir kurs/kongreye katılma durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu belirlenmiştir ve bu farkın herhangi bir kurs/kongreye katılmayanların lehine olduğu belirlenmiştir (Tablo 19), (p<0.05).

Tablo 20. Cerrahi Hemşirelerinin Hemşirelik İle İlgili Teknolojik Gelişmeleri İzleme Durumunun Teknolojiye İlişkin Tutum Ölçeği Alt Gruplarına Göre Değerlendirilmesi

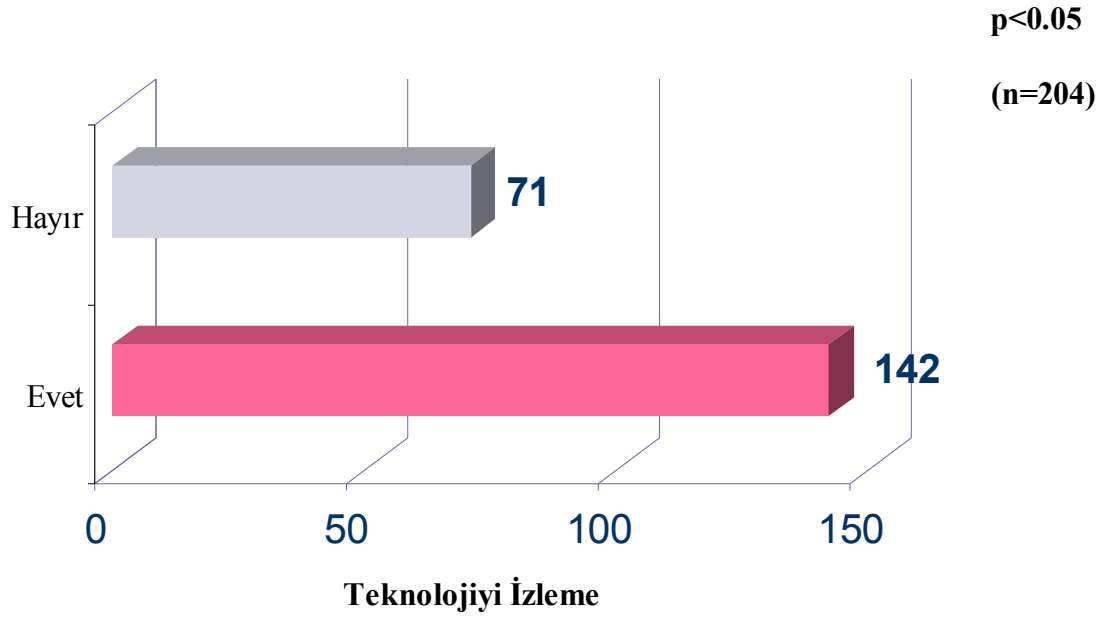
Tutum Ölçeği Alt Grupları		N	$\bar{x}$	$\pm$ SD	P
Teknolojiyi Benimseme	Evet	134	3.81	$\pm$ .73	p>0.05
	Hayır	70	3.79	$\pm$ .71	
Teknoloji ve Gelişme	Evet	135	3.73	$\pm$ .67	p>0.05
	Hayır	72	3.60	$\pm$ .70	
Teknolojiyi İzleme	Evet	142	3.80	$\pm$ .78	p<0.05
	Hayır	71	3.44	$\pm$ .83	
Teknoloji ve Yönetim	Evet	141	3.99	$\pm$ .82	p>0.05
	Hayır	77	3.97	$\pm$ .68	
Teknoloji ve İnternet	Evet	142	3.93	$\pm$ .73	p<0.05
	Hayır	74	3.72	$\pm$ .68	
Teknoloji ve Korku	Evet	139	3.26	$\pm$ .90	p>0.05
	Hayır	71	3.19	$\pm$ .81	
Teknoloji ve Karamsarlık	Evet	142	3.88	$\pm$ .96	p>0.05
	Hayır	78	3.83	$\pm$ .78	
Teknoloji ve Güven	Evet	146	3.37	$\pm$ .70	p>0.05
	Hayır	71	3.38	$\pm$ .77	
Teknoloji Kullanımı	Evet	148	3.96	$\pm$ .87	p>0.05
	Hayır	81	3.72	$\pm$ .94	

Mann-Whitney Testi kullanılarak, cerrahi hemşirelerin hemşirelik ile ilgili teknolojik gelişmeleri izleme durumuna göre teknolojiye ilişkin tutum ölçeği alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları ve karşılaştırılması ile ilgili bulgular incelendiğinde;

“Teknolojiyi İzleme” boyutundan hemşirelik ile ilgili teknolojik gelişmeleri izleyenlerin (3.80±.78) puan, hemşirelik ile ilgili teknolojik gelişmeleri izlemeyenlerin (3.44±.83) puan aldığı saptanmıştır. Teknolojiyi izleme boyutu ile hemşirelik ile ilgili teknolojik gelişmeleri izleme durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu ve bu hemşirelik ile ilgili teknolojik gelişmeleri izleyenlerin lehine olduğu belirlenmiştir (Tablo 20), (p<0.05).

“Teknoloji ve İnternet” boyutundan hemşirelik ile ilgili teknolojik gelişmeleri izleyenlerin (3.93±.73) puan, hemşirelik ile ilgili teknolojik gelişmeleri izlemeyenlerin (3.72±.68) puan aldığı saptanmıştır. Teknoloji ve internet boyutu ile hemşirelik ile ilgili teknolojik gelişmeleri izleme durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu ve bu hemşirelik ile ilgili teknolojik gelişmeleri izleyenlerin lehine olduğu belirlenmiştir (Tablo 20), (p<0.05).

Grafik 1: Cerrahi Hemşirelerinin Hemşirelik İle İlgili Teknolojik Gelişmeleri İzleme Durumu

Tablo 21. Cerrahi Hemşirelerinin Otomasyon Sisteminin Hasta Bakımında Kolaylık Sağlama Durumunun Teknolojiye İlişkin Tutum Ölçeği Alt Gruplarına Göre Değerlendirilmesi

Tutum Ölçeği Alt Grupları		N	$\bar{x}$	$\pm$	SD	P
Teknolojiyi Benimseme	Evet	151	3.79	$\pm$	.73	p>0.05
	Hayır	33	3.80	$\pm$	.71	
Teknoloji ve Gelişme	Evet	152	3.74	$\pm$	.71	p>0.05
	Hayır	35	3.49	$\pm$	.64	
Teknolojiyi İzleme	Evet	159	3.77	$\pm$	.81	p>0.05
	Hayır	32	3.46	$\pm$	.75	
Teknoloji ve Yönetim	Evet	162	4.04	$\pm$	.78	p>0.05
	Hayır	34	3.88	$\pm$	.72	
Teknoloji ve İnternet	Evet	158	3.92	$\pm$	.72	p<0.05
	Hayır	35	3.65	$\pm$	.72	
Teknoloji ve Korku	Evet	157	3.27	$\pm$	.89	p>0.05
	Hayır	35	3.07	$\pm$	.82	
Teknoloji ve Karamsarlık	Evet	161	3.90	$\pm$	.92	p>0.05
	Hayır	36	3.87	$\pm$	.68	
Teknoloji ve Güven	Evet	160	3.42	$\pm$	.76	p>0.05
	Hayır	36	3.21	$\pm$	.59	
Teknoloji Kullanımı	Evet	169	3.99	$\pm$	.89	p<0.05
	Hayır	35	3.57	$\pm$	.86	

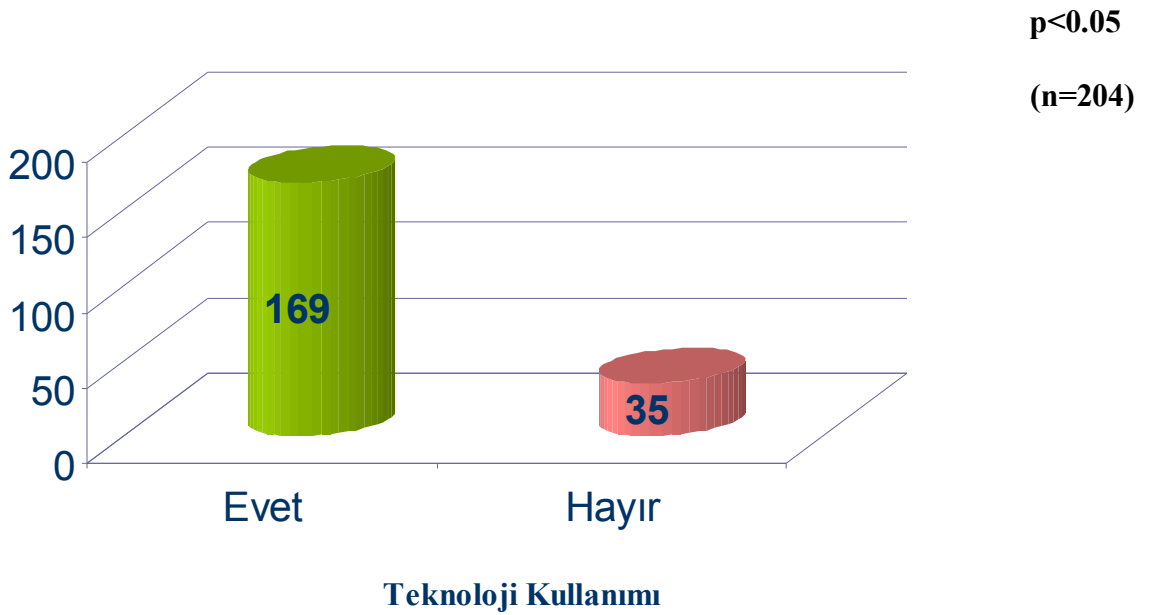
Mann-Whitney Testi kullanılarak, cerrahi hemşirelerin otomasyon sisteminin hasta bakımında kolaylık sağlama durumuna göre teknolojiye ilişkin tutum ölçeği

alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları ve karşılaştırılması ile ilgili bulgular incelendiğinde;

“*Teknoloji ve İnternet*” boyutundan otomasyon sistemi hasta bakımında kolaylık sağlıyor diyenler (3.92 ± 0.72) puan, otomasyon sistemi hasta bakımında kolaylık sağlamıyor diyenlerin (3.65 ± 0.72) puan aldığı saptanmıştır. Teknoloji ve internet boyutu ile otomasyon sistemi hasta bakımında kolaylık sağlama durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu ve bu otomasyon sistemi hasta bakımında kolaylık sağlıyor diyenlerin lehine olduğu belirlenmiştir (Tablo 21), ($p < 0.05$).

“*Teknoloji Kullanımı*” boyutundan otomasyon sistemi hasta bakımında kolaylık sağlıyor diyenler (3.99 ± 0.89) puan, otomasyon sistemi hasta bakımında kolaylık sağlamıyor diyenlerin (3.57 ± 0.86) puan aldığı saptanmıştır. Teknoloji kullanımı boyutu ile otomasyon sistemi hasta bakımında kolaylık sağlama durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu ve bunun otomasyon sistemi hasta bakımında kolaylık sağlıyor diyenlerin lehine olduğu belirlenmiştir (Tablo 21), ($p < 0.05$).

Grafik 2: Cerrahi Hemşirelerinin Otomasyon Sisteminin Hasta Bakımında Kolaylık Sağlama Durumu

Tablo 22. Cerrahi Hemşirelerinin Teknolojinin Hasta Bakım Kalitesini Etkileme Durumunun Teknolojiye İlişkin Tutum Ölçeği Alt Gruplarına Göre Değerlendirilmesi

Tutum Ölçeği Alt Grupları		N	$\bar{x} \pm SD$	P
Teknolojiyi Benimseme	Olumlu yönde etkiliyor	185	3.83± .72	p<0.05
	Olumsuz yönde etkiliyor	11	3.41± .51	
Teknoloji ve Gelişme	Olumlu yönde etkiliyor	187	3.72± .69	p<0.05
	Olumsuz yönde etkiliyor	13	3.23± .57	
Teknolojiyi İzleme	Olumlu yönde etkiliyor	193	3.74± .79	p<0.05
	Olumsuz yönde etkiliyor	11	3.03± .73	
Teknoloji ve Yönetim	Olumlu yönde etkiliyor	197	4.02± .77	p<0.05
	Olumsuz yönde etkiliyor	12	3.45± .71	
Teknoloji ve İnternet	Olumlu yönde etkiliyor	194	3.89± .73	p<0.05
	Olumsuz yönde etkiliyor	13	3.34± .34	
Teknoloji ve Korku	Olumlu yönde etkiliyor	191	3.29± .88	p<0.05
	Olumsuz yönde etkiliyor	12	2.75± .64	
Teknoloji ve Karamsarlık	Olumlu yönde etkiliyor	198	3.89± .91	p>0.05
	Olumsuz yönde etkiliyor	14	3.69± .49	
Teknoloji ve Güven	Olumlu yönde etkiliyor	197	3.40± .74	p>0.05
	Olumsuz yönde etkiliyor	13	3.12± .39	
Teknoloji Kullanımı	Olumlu yönde etkiliyor	206	3.91± .90	p<0.05
	Olumsuz yönde etkiliyor	14	3.32± .86	

Mann-Whitney Testi kullanılarak, cerrahi hemşirelerin teknolojinin hasta bakım kalitesini etkileme durumuna göre teknolojiye ilişkin tutum ölçeği alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları ve karşılaştırılması ile ilgili bulgular incelendiğinde;

“*Teknolojiyi Benimseme*” boyutundan teknoloji hasta bakım kalitesini olumlu yönde etkiliyor diyenlerin (3.83±.72) puan, teknoloji hasta bakım kalitesini olumsuz yönde etkiliyor diyenlerin (3.41±.69) puan aldığı saptanmıştır. Teknolojiyi benimseme boyutu ile teknolojinin hasta bakım kalitesini etkileme durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu ve bu teknoloji hasta bakım kalitesini olumlu yönde etkiliyor diyenlerin lehine olduğu belirlenmiştir (Tablo 22), (p<0.05).

“*Teknoloji ve Gelişme*” boyutundan teknoloji hasta bakım kalitesini olumlu yönde etkiliyor diyenlerin (3.72±.69) puan, teknoloji hasta bakım kalitesini olumsuz yönde etkiliyor diyenlerin (3.23±.57) puan aldığı saptanmıştır. Teknoloji ve gelişme teknolojinin hasta bakım kalitesini etkileme durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu ve bu teknoloji hasta bakım kalitesini olumlu yönde etkiliyor diyenlerin lehine olduğu belirlenmiştir (Tablo 22), (p<0.05).

“*Teknolojiyi İzleme*” boyutundan teknoloji hasta bakım kalitesini olumlu yönde etkiliyor diyenlerin (3.74±.79) puan, teknoloji hasta bakım kalitesini olumsuz yönde etkiliyor diyenlerin (3.03±.73) puan aldığı saptanmıştır. Teknolojiyi izleme boyutu ile teknolojinin hasta bakım kalitesini etkileme durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu ve bu teknoloji hasta bakım kalitesini olumlu yönde etkiliyor diyenlerin lehine olduğu belirlenmiştir (Tablo 22), (p<0.05).

“*Teknoloji ve Yönetim*” boyutundan teknoloji hasta bakım kalitesini olumlu yönde etkiliyor diyenlerin (4.02±.77) puan, teknoloji hasta bakım kalitesini olumsuz yönde etkiliyor diyenlerin (3.45±0.71) puan aldığı saptanmıştır. Teknoloji ve Yönetim boyutu ile teknolojinin hasta bakım kalitesini etkileme durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu ve bu teknoloji hasta bakım kalitesini olumlu yönde etkiliyor diyenlerin lehine olduğu belirlenmiştir (Tablo 22), (p<0.05).

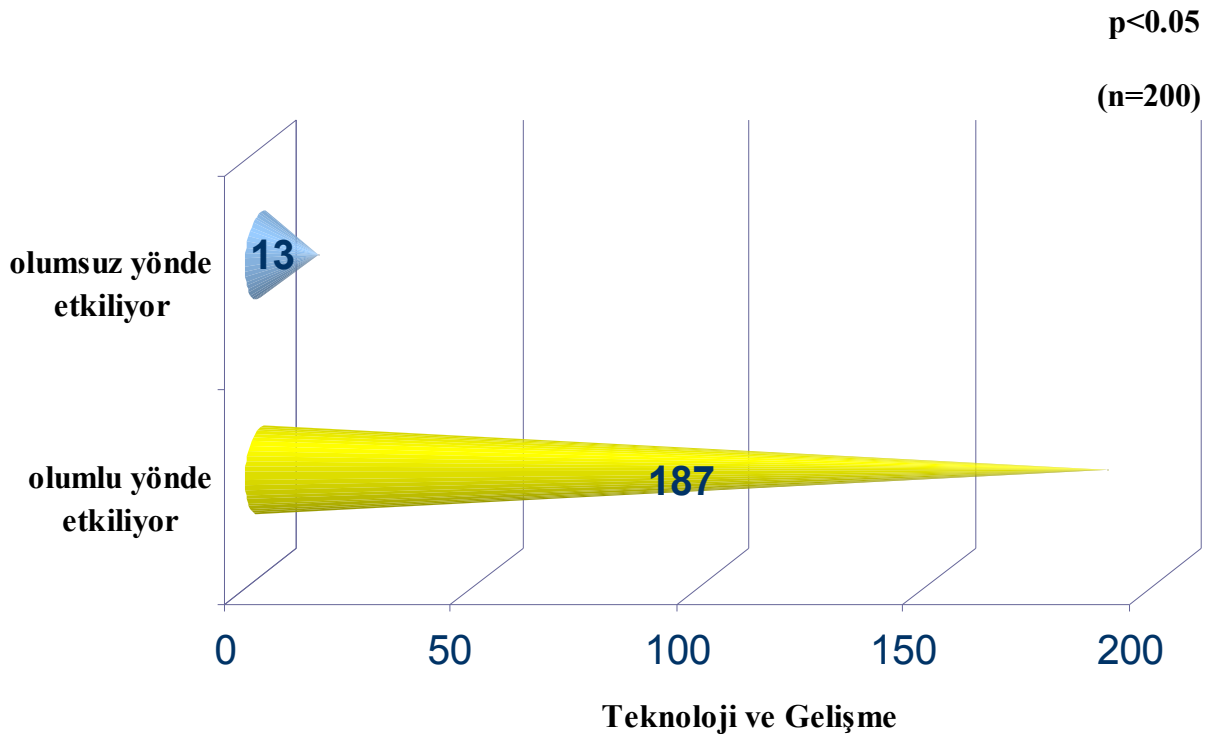
“*Teknoloji ve İnternet*” boyutundan teknoloji hasta bakım kalitesini olumlu yönde etkiliyor (3.89±.73) puan, teknoloji hasta bakım kalitesini olumsuz yönde etkiliyor

(3.34±.34) puan aldığı saptanmıştır. Teknoloji ve internet boyutu ile teknolojinin hasta bakım kalitesini etkileme durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu ve bu teknoloji hasta bakım kalitesini olumlu yönde etkiliyor diyenlerin lehine olduğu belirlenmiştir (Tablo 22), (p<0.05).

“*Teknoloji ve Korku*” boyutundan teknoloji hasta bakım kalitesini olumlu yönde etkiliyor diyenlerin (3.29±.88) puan, teknoloji hasta bakım kalitesini olumsuz yönde etkiliyor diyenlerin (2.75±.64) puan aldığı saptanmıştır. Teknoloji ve korku boyutu ile teknolojinin hasta bakım kalitesini etkileme durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu ve bu teknoloji hasta bakım kalitesini olumlu yönde etkiliyor diyenlerin lehine olduğu belirlenmiştir (Tablo 22), (p<0.05).

“*Teknoloji Kullanımı*” boyutundan teknoloji hasta bakım kalitesini olumlu yönde etkiliyor diyenlerin (3.91±.90) puan, teknoloji hasta bakım kalitesini olumsuz yönde etkiliyor diyenlerin (3.32±.86) puan aldığı saptanmıştır. Teknoloji ve güven boyutu ile teknolojinin hasta bakım kalitesini etkileme durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu ve bu teknoloji hasta bakım kalitesini olumlu yönde etkiliyor diyenlerin lehine olduğu belirlenmiştir (Tablo 22), (p<0.05).

Grafik 3: Cerrahi Hemşirelerinin Teknolojinin Hasta Bakım Kalitesini Etkileme Durumu

Tablo 23. Cerrahi Hemşirelerinin Teknolojinin Ekip/Ekipler Arası İletişime Kolaylık Sağlama Durumunun Teknolojiye İlişkin Tutum Ölçeği Alt Gruplarına Göre Değerlendirilmesi

Tutum Ölçeği Alt Grupları		N	$\bar{x}$	$\pm$ SD	P
Teknolojiyi Benimseme	Evet	190	3.81	$\pm$ .73	p>0.05
	Hayır	11	3.55	$\pm$ .57	
Teknoloji ve Gelişme	Evet	191	3.71	$\pm$ .69	p>0.05
	Hayır	13	3.44	$\pm$ .70	
Teknolojiyi İzleme	Evet	199	3.71	$\pm$ .82	p>0.05
	Hayır	12	3.36	$\pm$ .65	
Teknoloji ve Yönetim	Evet	203	4.00	$\pm$ .78	p>0.05
	Hayır	12	3.66	$\pm$ .59	
Teknoloji ve İnternet	Evet	200	3.88	$\pm$ .73	p<0.05
	Hayır	13	3.53	$\pm$ .55	
Teknoloji ve Korku	Evet	195	3.26	$\pm$ .87	p>0.05
	Hayır	12	2.95	$\pm$ .80	
Teknoloji ve Karamsarlık	Evet	204	3.88	$\pm$ .92	p<0.05
	Hayır	13	3.46	$\pm$ .51	
Teknoloji ve Güven	Evet	202	3.39	$\pm$ .74	p>0.05
	Hayır	12	3.05	$\pm$ .52	
Teknoloji Kullanımı	Evet	214	3.89	$\pm$ .89	p>0.05
	Hayır	13	3.61	$\pm$ 1.12	

Mann-Whitney Testi kullanılarak, cerrahi hemşirelerin teknolojinin ekip/ekipler arası iletişime kolaylık sağlama durumuna göre teknolojiye ilişkin tutum ölçeği alt

boyutlarından aldıkları puan ortalamaları ve karşılaştırılması ile ilgili bulgular incelendiğinde;

“*Teknoloji ve İnternet*” boyutundan teknolojinin ekip/ekipler arası iletişime kolaylık sağlıyor diyenlerin (3.88±.73) puan, teknolojinin ekip/ekipler arası iletişime kolaylık sağlamıyor diyenlerin (3.53±.55) puan aldığı saptanmıştır. Teknoloji ve internet boyutu ile teknolojinin ekip/ekipler arası iletişime kolaylık sağlama durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu ve bu teknolojinin ekip/ekipler arası iletişime kolaylık sağlama lehine olduğu belirlenmiştir (Tablo 23), (p<0.05).

“*Teknoloji ve Karamsarlık*” boyutundan teknolojinin ekip/ekipler arası iletişime kolaylık sağlıyor diyenlerin (3.88±.92) puan, teknolojinin ekip/ekipler arası iletişime kolaylık sağlamıyor diyenlerin (3.46±.51) puan aldığı saptanmıştır. Teknoloji ve karamsarlık boyutu ile teknolojinin ekip/ekipler arası iletişime kolaylık sağlama durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu ve bu teknolojinin ekip/ekipler arası iletişime kolaylık sağlama lehine olduğu belirlenmiştir (Tablo 23), (p<0.05).

7. TARTIŞMA

Araştırma, üniversite, devlet ve özel hastanelerdeki cerrahi hemşirelerin teknolojiye ilişkin tutumlarını belirlemek amacıyla tanımlayıcı bir çalışma olarak planlanmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular literatür doğrultusunda cerrahi hemşirelerin;

- Sosyo-demografik özelliklerini,
- Teknolojiye ilişkin tutumlarını içeren bölümler halinde tartışılmıştır.

7.1. Cerrahi Hemşirelerin Sosyo – Demografik Özellikleri

Araştırma grubunu oluşturan cerrahi hemşirelerinin %60.8'inin (n=158) 30 yaş altı, %86.5'inin (n=225) kadın olduğu, %38.5'inin (n=100) sağlık meslek lisesi mezunu, %32.7'sinin (n=85) lisans mezunu olduğu ve %55'inin (n=143) devlet hastanesinde çalıştığı saptanmıştır (Tablo 1).

Bir eğitimi olan Maag, 2006'da öğrenci hemşirelerle yaptığı çalışmada; hemşire öğrencilerin %89.5'inin kadın ve %52.1'inin 22 yaşın üstünde olduğu, Kaya ve arkadaşlarının (2008) çalışmada, hemşirelerin %98.8'inin kadın, %38.7'sinin 34-41 yaş arasında ve %51.8'inin önlisans mezunu olduğu saptanmıştır. Erdemir ve arkadaşlarının (2005) çalışmada, hemşirelerin %46.7'sinin 30-38 yaş grubunda olduğu, Gül ve arkadaşlarının çalışmada ise cerrahi hemşirelerin %44,7'sinin 31-40 yaş grubunda, %51.3'ünün ön lisans mezunu olduğu, %62.4'ünün üniversite hastanesinde çalıştığı saptanmıştır. Başar ve arkadaşlarının araştırmasında hemşirelerin %62'sinin Hemşirelik Yüksekokulundan mezun olduğu belirlenmiştir.

Cerrahi hemşirelerinin genel olarak genç yaşta oldukları ve cinsiyet yoğunluğunun kadın olduğu görülmektedir. Literatüre bakıldığında, literatür birbiriyle ve araştırmamızla paralellik göstermektedir. Literatürde ve araştırmada eğitim durumuna göre lisans mezunu oranının yüksek olması, hemşirelik mesleğinin geleceği açısından sevindirici bir durumdur.

Cerrahi hemşirelerin kişisel bilgisayara sahip olma durumlarına göre dağılımları incelendiğinde %60.6'sının (n=157) sahip olduğu, %39.4'ünün (n=102) sahip olmadığı saptanmıştır. Cerrahi hemşirelerin e – posta adresine sahip olma durumunun dağılımına göre bakıldığında ise %82.7'sinin (n=215) sahip olduğu, %17.3'inin (n=45) sahip olmadığı belirlenmiştir (Tablo 2).

Erdemir ve Arkadaşlarının (2005) çalışmasında hemşirelerin %60'ının evinde bilgisayar olduğu ve bir elektronik posta adreslerinin olduğu, Kısa'nın (2006) çalışmasında ise hemşire öğretim elemanlarının %96,3'ünün bilgisayara sahip olduğu, Koç'un (2003) hemşirelerin bilgisayar kullanımına ilişkin görüşlerini araştırdığı çalışmasında, hemşirelerin %90'ının bilgisayar kullandığı bulguları, Fidancıoğlu ve arkadaşlarının (2009) yaptığı çalışmada sağlık yüksekokulu öğrencilerinin %55.3'ünün evinde bilgisayar olduğu literatürde yer almaktadır.

Araştırmada kendine ait bilgisayara ve e-posta adresine sahip olma bulguları birbiriyle ve literatürle paralellik göstermektedir. Bu durum, cerrahi hemşirelerin teknolojiye önem verdiğinin ve teknolojiyi kullandığının bir göstergesi olup, teknolojiye yönelik olumlu tutum içinde olduğu izlenimini vermiştir.

Cerrahi hemşirelerin teknoloji ile ilgili eğitim programına katılma durumuna göre dağılımına bakıldığında; % 32.8'inin (n=85) katıldığı, % 67.2'sinin (n=174) katılmadığı saptanmıştır (Tablo 3).

Maag'ın (2006) çalışmasında %89'unun tele-sağlık sisteminin ders programına eklenmesi ve bununla ilgili %75'inin de sertifika programı isteğinin olduğunu saptamıştır. Kısa'nın (2006) çalışmasında hemşire öğretim elemanlarının %30,1'inin (n=47) teknoloji ile ilgili eğitim programına katıldığı, %69,9'unun (n=109) katılmadığı görülmektedir. Değirmen ve arkadaşlarının (2006) yaptığı araştırmaya göre sağlık personelinin %52.9'unun eğitimi sırasında bilgisayar dersi aldığı ve sadece %5.9'u çalışmaya başladıktan sonra bilgisayar eğitimi aldığı ve %47'sinin hizmet içi eğitim verilmesi şeklinde öneri sunduğu, Erdemir ve arkadaşlarının (2005) çalışmasında ise hemşirelerin %86,7'sinin bilgisayar eğitimine gereksinim duyduğu ve büyük

çoğunluğunun da (%73.3) bilgisayar kullanmayı kendi çabaları ile öğrendikleri literatürde yer almaktadır.

Cerrahi hemşirelerin teknolojik gelişmeleri izlediği ve literatürde hemşirelerin bilgisayar eğitimine gereksinim duyduğu görülmektedir. Bu durum, eğitim programlarının, profesyonel düzeyde, planlı ve cerrahi hemşirelerinin katılımını arttırıcı nitelikte olması gerektiğini düşündürmektedir.

Cerrahi hemşirelerin çalıştıkları kurumun teknolojik donanımına ilişkin görüşlerinin dağılımına bakıldığında; %47.3'ünün (n=121) kurumun teknolojik donanımını yeterli bulduğu, % 52.7'sinin (n=135) ise yeterli bulmadığı, % 72.3'ünün (n=185) teknolojik donanımdan yararlandığı, % 27.3'ünün (n=70) yararlanmadığı ortaya çıkmıştır (Tablo 5).

Değirmen ve arkadaşlarının (2007) çalışmasında hastanedeki bilgisayar sayısının yeterliliği % 82.4 bulunmuştur. Kısa'nın (2006) araştırmasında; öğretim elemanlarının %74,1'inin yetersiz bulduğunu ifade ettikleri ve %74,1'inin teknolojik donanımdan yararlandığı saptanmıştır.

Literatüre karşın, araştırmada kurumlarının teknolojik donanım açısından cerrahi hemşirelerin gereksinimlerini karşılamada yetersiz olduğunu söylemek çok zor görünse de kurumların teknolojik donanım yönünden geliştirilmesi gerektiğini düşündürmüştür. Cerrahi hemşirelerin % 47.3'ünün kurumun teknolojik donanımını yetersiz olarak görmesine rağmen literatüre paralel olarak, mevcut donanımdan büyük oranda yarar sağladığını, cerrahi hemşirelerin teknolojiyi kullanma konusunda istekli olduğunu gösteren bir bulgu olarak değerlendirilmiştir.

Cerrahi hemşirelere “Çalıştığınız kurumun otomasyon sistemi hasta bakımına kolaylık sağlıyor mu?” diye sorulduğunda, % 83.6'sının (n=194) kolaylık sağladığı, % 16.4'ünün (n=38) kolaylık sağlamadığı görüşünde olduğu ve %10.8'inin (n=28) cevap vermediği saptanmıştır (Tablo 6).

Erdemir ve arkadaşları (2005) hemşirelerin hastanedeki mevcut otomasyon sisteminde bulunan programı bildiği ve hastanedeki/ünitedeki bilgisayarı sıklıkla,

hastanın laboratuvar bulgularını izlemek, malzeme giriş-çıkışını izlemek ve hasta verilerini kaydetmek için kullandığının belirlenmiştir. Yeter ve arkadaşlarının (2006) çalışmasında ise anket formunda bulunan “hastanede bilgisayar kullanımı ve otomasyonun, sağlık ekibi üyelerinin iş yükünü arttırır.” ifadesine verdikleri cevaplar değerlendirildiğinde; sağlık profesyonellerin %43’i katılmıyorum ve kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevaplar verirken, %56,9’unun bu ifadeye katıldığı ya da katılma eğiliminde olduğu saptanmıştır.

Literatür ışığında araştırmanın bulgularına bakıldığında, cerrahi hemşirelerin teknolojiyi (otomasyon sistemi, bilgisayar vb.) günlük işlerinde sık sık kullandıkları ve kendilerine bir iş yükü olarak görmedikleri anlaşılmaktadır.

Cerrahi hemşirelerinin % 88.9’unun (n=225) teknolojinin hemşire – hasta arasındaki empatik ilişkiyi olumlu yönde etkilediği, % 11.1’inin (n=28) olumsuz yönde etkilediği görüşünde olduğu saptanmıştır (Tablo 8).

Khorshid ve Tulum (2005), teknolojinin kullanımıyla birlikte insancıl davranışlardan uzaklaşıldığını savunmaktadır.

Hemşireler sağlık bakım ortamlarında sağlıklı/hasta birey ve sağlık bakım sistemi arasında iletişim ve etkileşimi sağlayan en önemli halkadır. Literatüre karşın bulguların olumlu yönde yüksek çıkması, hasta bakımında ve iletişimde daha kaliteli ve güvenli bir ortam oluşabileceğini düşündürmektedir.

7.2. Cerrahi Hemşirelerin Teknolojiye İlişkin Tutumları

Cerrahi hemşireler en yüksek puanı; “Yeni teknolojileri öğrenmenin zaman kaybı olduğunu düşünürüm” (4.19 ± 1.04) ve “Kliniğimde yeni teknolojilerin uygulanmasından hoşlanırım” (4.17 ± 0.86) maddelerinden almıştır. En düşük puanı ise teknolojinin insanlar arası etkileşimi azaltacağı konusundaki düşüncelerini (3.05 ± 1.13), ve teknolojinin bilgiye ulaşmada tek yol olduğu konusundaki düşüncelerini (2.88 ± 1.14) ifade ettikleri maddelerden almıştır (Tablo 11 ve Tablo 12).

Kısa'nın (2006) çalışmasında okul müdürlerinin, personelin gelişen teknolojiden faydalanmalarını okulları için gerekli gördüklerini, teknolojinin bilgiye ulaşmada tek yol olduğu konusundaki düşüncelerine katılmadıkları ve teknolojinin insanlar arası etkileşimi azaltacağı konusundaki düşüncelerine katıldıkları saptanmıştır.

Sonuçlar, cerrahi hemşirelerin teknolojiyi kliniğe entegre etmede olumlu tutum içinde olduklarını ancak, kişilerarası etkileşimi azaltacağı konusunda endişe yaşadıklarını ve bilgiye ulaşmada teknolojinin tek yol olmadığını düşündüklerini göstermektedir. Bu durum, teknolojinin hemşirelik kliniğe ve hemşirelik eğitimine entegre edilmesi açısından olumludur. Cerrahi hemşirelerin kişilerarası etkileşimi azaltacağı konusunda endişe yaşamaları ise, hemşireliğin insanı merkeze alan bir meslek olmasına bağlanabilir.

Tablo 14'te cerrahi hemşirelerin yaş ve eğitim durumlarının teknolojiye ilişkin tutum ölçeği alt gruplarına göre değerlendirilmesi ile ilgili bulgular incelendiğinde; teknolojiye ilişkin tutum ölçeği alt grupları ile yaş ve eğitim durumları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p > 0.05$).

İspir ve arkadaşlarının yaptığı araştırmaya göre; yaşlara ve teknolojiye ilişkin tutum ölçeğinden aldıkları puanlara bakıldığında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Kısa'nın (2006) çalışmasında, teknolojiyi benimseme boyutunda 29-33 yaş grubu lehine çok ileri derecede anlamlı fark olduğu, hemşire öğretim elemanlarının mezun oldukları son eğitim programına göre teknolojiye ilişkin tutumları arasında anlamlı fark olmadığı bulunmuştur.

Literatürdeki farklılıklara karşın cerrahi hemşirelerin yaş ve eğitim durumlarının teknolojiye ilişkin tutum üzerinde etkisi olmayan birer değişken olarak değerlendirilmiştir. .

Tablo 17’de cerrahi hemşirelerin kendilerine ait bilgisayarlarının olma durumlarına göre teknolojiye ilişkin tutum ölçeği alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları ve karşılaştırılması ile ilgili bulgular incelendiğinde Teknoloji ve İnternet, Teknoloji ve Karamsarlık boyutlarında kendine ait bilgisayarı olanların lehine anlamlı fark olduğu bulunmuştur ($p<0,05$).

Erdemir ve arkadaşlarının (2005) çalışmasındaki hemşirelerin % 60’ının evinde bilgisayar olduğu ve bir elektronik posta adreslerinin olduğu bulguları saptanmıştır. Gül ve arkadaşlarının (2004) çalışmasında ise hemşirelerin %50’sinin çalıştığı klinikte bilgisayar olduğu ve bilgisayarı %75.3 oranında hemşirelik kayıtları için kullandıkları saptanmıştır. Kliniklerde %94 oranında internet bağlantısı olduğu, hemşirelerin %18.7’sinin klinikte internet kullandığı saptanmıştır. Koç’un (2006) yaptığı çalışmada hemşirelik öğrencilerinin %97.7’sinin bilgisayar kullanmanın mesleki kariyeri etkileyeceğini düşündüklerini ifade etmişlerdir. Görgülü ve arkadaşlarının (1999) çalışmasında bilgisayar kullanımının (%99.2) hemşirelik mesleğine önemli katkılarının olduğu belirtilmiştir.

Bilgisayarı olanların ($3.83\pm.47$), olmayanlara ($3.67\pm.59$) göre daha yüksek puan aldığına bakılırsa, teknolojiyi kullanım teknolojiye ilişkin tutumu artırma eğilimindedir. Literatürdeki bulgular da bunu desteklemektedir. Çalışmamız ve literatüre bakıldığında teknolojiye ilişkin tutumun ve buna bağlı olarak teknoloji kullanımının olumlu yönde olması, hemşirelik mesleğinin gelişimine katkı sağlayacağını düşündürmesi sevindirici bir gelişmedir.

8. SONUÇ VE ÖNERİLER

Üniversite, devlet ve özel hastanelerinin cerrahi kliniklerinde çalışan hemşirelerin teknolojiye ilişkin tutumlarını belirlemek ve sonuçlar doğrultusunda öneriler geliştirmek amacıyla planlanmış olan bu çalışmaya 260 cerrahi hemşire katılmıştır.

Araştırma sonucunda cerrahi hemşirelerin;

- ◆ % 60.8'inin (n=158) 30 yaş altında olduğu,
- ◆ % 38.5'inin (n=100) sağlık meslek lisesi mezunu,
- ◆ %55'inin (n=143) devlet hastanesinde çalıştığı,
- ◆ % 50.8'inin (n=132) çalışma yılının 0–5 yıl arasında olduğu,
- ◆ % 60.6'sının (n=157) bilgisayara sahip olduğu,
- ◆ % 82.7'sinin (n=215) e – posta adresine sahip olduğu,
- ◆ % 79.2'inin (n=206) teknoloji ile ilgili kurs ya da kongreye katıldığı,
- ◆ % 66'sının (n=171) hemşirelik ile ilgili teknolojik gelişmeleri takip ettiği,
- ◆ % 47.3'ünün (n=121) kurumun teknolojik donanımını yeterli bulduğu,
- ◆ % 72.3'ünün (n=185) çalıştıkları kurumun teknolojik donanımından yararlandığı,
- ◆ % 83.6'sının (n=194) otomasyon sisteminin hasta bakımına kolaylık sağladığını,
- ◆ % 94'ünün (n=235) teknolojinin hasta bakım kalitesini olumlu yönde etkilediği,
- ◆ % 88.9'unun (n=225) teknolojinin hemşire – hasta arasındaki empatik ilişkiyi olumlu yönde etkilediği,
- ◆ Cerrahi hemşireler en yüksek puanı; “Yeni teknolojileri öğrenmenin zaman kaybı olduğunu düşünürüm” (4.19±1.04) ve “Kliniğimde yeni teknolojilerin uygulanmasından hoşlanırım” (4.17±0.86) maddelerinden almıştır. En düşük puanı ise teknolojinin insanlar arası etkileşimi azaltacağı konusundaki düşüncelerini (3.05±1.13), ve teknolojinin bilgiye ulaşmada tek yol olduğu konusundaki düşüncelerini (2.88±1.14) ifade ettikleri maddelerden almıştır.
- ◆ Teknolojiye ilişkin tutum ölçeği alt boyutlarından Teknolojiyi izleme, Teknoloji ve İnternet, Teknoloji ve Karamsarlık, Teknoloji Kullanımı boyutlarında kendine ait bilgisayarı olanların lehine anlamlı fark olduğu bulunmuştur.

- ◆ Cerrahi hemşirelerin e-posta adreslerinin olma durumlarına göre ölçekten aldıkları toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu belirlenmiştir. Özellikle teknoloji ve internet, teknoloji kullanımı ölçek alt grupları ile çok ileri derecede anlamlı fark olduğu ve bu farkın e-posta adresi olanların lehine olduğu belirlenmiştir.
- ◆ Cerrahi hemşirelerin herhangi bir kurs/kongreye katılma durumları ile teknoloji ve gelişme, teknolojiyi izleme tutum ölçeği alt grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu,
- ◆ Tutum ölçeği alt gruplarından teknolojiyi izleme boyutu ile hemşirelik ile ilgili teknolojik gelişmeleri izleme durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu ve bu hemşirelik ile ilgili teknolojik gelişmeleri izleyenlerin lehine olduğu belirlenmiştir.

ÖNERİLER

- ◆ Kurum içinde sürekli eğitim etkinlikleri kapsamında teknoloji ile ilgili eğitim programları düzenlenmeli ve cerrahi hemşirelerin bu programlara katılımları teşvik edilmelidir.
- ◆ Devlet kurumlarının teknolojik donanımı artırılmalı, özellikle bilgisayar yaygınlaştırılmalı ve cerrahi hemşirelerin bu donanımdan yararlanmasını engelleyen nedenlere ilişkin çözümler üretilmelidir.
- ◆ Cerrahi hemşireliğinde bilgisayar kullanımının artırılması, bakım sürecinde, bakım kalitesine, mesleğe, hizmetin dokümantasyonuna ve bilgi birikimine katkı sağlayacağından, cerrahi hemşireler bu konuda desteklenmelidir.
- ◆ Her kurumun kütüphanesinde teknoloji ile ilgili yayınlara yer verilmelidir.
- ◆ Cerrahi hemşireler, çağdaş teknolojik araç-gereçlerin kullanımı konusunda eğitilmelidir.
- ◆ Teknoloji ve teknoloji kullanımı ile ilgili konulara, hizmet içi eğitim programlarında yer verilmeli, teknoloji kullanımının iş yoğunluğunu azaltacağı konusunda hemşireler ve diğer sağlık çalışanları bilinçlendirilmelidir.
- ◆ Hemşirelik Yüksekokulu ve Sağlık Bilimleri Fakültelerinde eğitim teknolojisi merkezleri kurulmalı ve hemşirelik öğrencilerine teknoloji ile ilgili ders verilmelidir.
- ◆ Benzer çalışmalar farklı örneklem grupları alınarak, farklı hastanelerde yapılmalı ve sonuçlar yaşama geçirilmelidir.

9. KAYNAKLAR

1. Abbott PA, Ball MJ, Weaver C. (2003). Enabling Technologies Promise to Revitalize The Role of Nursing in An Era Of Patient Safety. *International Journal of Medical Informatics*.69:29–38.
2. Ajuwon G. A.(2003). Computer And İnternet Use By First Year Clinical And Nursing Students İn A Nigerian Teaching Hospital. *Bmc Medical Informatics And Decision Making*3:10doi:10.1186/1472–6947–3–10.
3. Alkan C. (1999). Eğitim Teknolojisi. 6. Basım, Anı Yayıncılık, Ankara.
4. Akbaba S. (2002). Okul Yöneticilerinin Teknolojiye Karşı Tutumlarının İncelenmesi, *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 286, 9 -14.
5. Akın Ö., Khorshid L. (2006). Hemşirelik Öğrencilerinin Bilgisayar Kullanmaya Yönelik Tutumlarının İncelenmesi, *Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi* 22 (1): 55-67.
6. Arıkan Y.D. (2002). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Bilgisayara Yönelik Tutumları, Bilgisayar Kaygı Düzeyleri Ve Bilgisayar Dersine İlişkin Değerlendirmeleri. Yüksek Lisans Tezi, İzmir: D.E.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 1-52.
7. Armstrong M L, Gessner B A, Cooper S S. (2000). Pots, Pans And Pearls. The Nursing Professions Rich History With Distance Education For A New Century Of Nursing. *Journal Ofcontinuing Education İn Nursing*, 31:63-69.
8. Aştı T. (2001). Hemşire Öğrencilerin Bilgisayar Kullanımı Ve Bilgisayardan Yararlanma Durumları. I.Uluslararası ve V. Ulusal Hemşirelik Kongresi Kitabı, 45.
9. Aştı T. (2003). Bakım Teknolojisinde Yenilikler. II. Uluslararası IX. Ulusal Hemşirelik Kongresi Kongre Kitabı. Kemer-Antalya, 174-180.
10. Ay F. (2009). Uluslararası Elektronik Hasta Kayıt Sistemleri, Hemşirelik Uygulamaları ve Bilgisayar İlişkisi, *Gülhane Tıp Dergisi*, 51: 131-136.

11. Ay F. (2005). Hemşirelik Bakımı Bilgisayar Programı Postoperatif Uygulama İçin Bir Model. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı Doktora Tezi, İstanbul.
12. Başar A, Delice T.S., İlhan M.N., Ergün M.A., Soncul H. (2008). Hemşirelik Hizmetlerinde Bilgisayar Kullanımı – Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Örneği, Bilişim Teknolojileri Dergisi, Cilt: 1, Sayı: 1.
13. Barnard A., Sandelowski M. (2001). Technology And Humane Nursing Care: (İr)Reconcilable Or İnvented Difference?, Journal Of Advanced Nursing 34(3), 367-375.
14. Bayık A, Erefe İ, Özsoy S ve Ark. (2002). Kadın Mesleği Olarak Hemşireliğin Son Yüzyılda Gelişimi, Hemşirelik Forumu Dergisi, 5: 6, 16-25.
15. Bayık A. (2001). Yirmi Birinci Yüzyıl Hemşireliği, Hemşirelik Eğitimi ve Hemşirelik Eğiticilerinin Rollerini İçin Nasıl Bir Değişim?. 1. Uluslar Arası 5. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Kongre Kitabı. Nevşehir, 13 – 19.
16. Brennan PF. (2008). Nursing Informatics, Two Foundational Developments, ss:34- 36.
17. Carty B., Rosenfeld P. (1997). The Informations Age: The Status Of Technology in Nursing Education Programe in The United States, Nursing Informatics, Editors: Gerdin U., Tallberg M., Wainwrihgt P., Ios Press, Ss: 125-131.
18. Clambers M. (2002). Nursing İnformatics And Practice Development, Nursing Time Research, 7;101.
19. Cederborg A.C,Johanson M. (2007). The Meaning Of Tecnology İn A İntensive Care Unit,Intensive And Critical Care Nursing [Volume 23, Issue 4](#), Pages 187-195.
20. Coiera E. (1995). Recent Advances: Medical İnformatics. Bmj;310:1381-1387.
21. Çetin İ. (2008). Hemşirelik Öğrencileri İçin Yeni Bir Ders; Hemşirelikte Bilgiye Ulaşım. Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi, Cilt:3, Sayı:7.

22. David L. (1986). An Assessment Of Nursing Attitudes Toward Computers in Health Care Aect Research And Theory Division Meeting; Nursing Research.
23. Değirmen N., Yeter K., Çalık E. Cerrahi Kliniklerinde Sağlık Personelinin Bilgisayar Kullanma Durumlarının Belirlenmesi, Dumlupınar Üniversitesi Akademik Bilişim'07.
24. Dinç L. (1995). "Bilgisayarın Hemşirelik Eğitimi ve Hizmetlerindeki Yeri", Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, Vol.2, Pp. 47–50.
25. Elkind E. C., Finley M.J., Narloch R.J.(2008). Ergonomics Fort He Placement Of Computers On A Nursing Unit. Online Journal Of Nursing Informatics, Volume: 12, Number: 3.
26. Erdemir F. , Hanoğlu Z. , Akman A. (2005). Hemşirelerin Bilgisayar ve İnternet Kullanma Durumu ve Hemşirelikte Bilgisayar Kullanımının Değerine İlişkin Görüşleri, 2. Ulusal Tıp Bilişimi Kongresi.
27. Erdemir F., Algıer L.(2005). Hemşirelik Bilişimi Ve Hemşirelik Sınıflama Sistemleri: Gelişmeler Ve Sorunlar, 2. Ulusal Tıp Bilişimi Kongresi.
28. Erdoğan F. (2004). Yeni Eğitim Teknolojilerinin Eğitim Programlarında Kullanılmasına İlişkin Bir Çalışma. XII. Eğitim Bilimleri Kongresi Bildiri Kitabı –II. Ankara, 1107–1132.
29. Esatoğlu A., Köksal A. (2002). "Hastanelerde Bilgisayar Teknolojisi Kullanımı", Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası, C:55, S:1, Ss: 29-40, Ankara.
30. Esatoğlu A.E., Köksal A. (2002). Hastanelerde Bilgisayar Teknolojisi Kullanımı, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası Cilt 55, Say:1, Ss: 45-50.
31. Fidancıoğlu H., Beydağ K.D., Özer F., Kızılkaya M. (2009). Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin İnternet Kullanımına Yönelik Görüşleri Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi, Cilt:2, Sayı:1.
32. Game C.(1996). Computer Tecnology And Nursing. Collegain, 3.1.
33. Gonen A. Registered Nurses' Attitudes Toward Working With Computers, May 5, 2008.

34. Görgülü S, Uçar H, Dinç L (1999). Nursing Students View Of Computer Technology. Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 6: 1-2, 11-20.
35. Gül, A., Gençtürk N., Bozkurt G.(2004). ``Hemşireler Arasında Bilgisayar ve İnternet Kullanım Sıklığının İncelenmesi". Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, Cilt: 7, No: 3, Sf: 8-18.
36. Halıcı Z. (2006). Hemşirelik Hizmetlerinde Zaman Yönetimi, Yüksek Lisans Tezi, Todaie.
37. İspir E., Furkan H., Çitil M. (2007). Lise ve Fen Grubu Öğretmenlerinin Teknolojiye İlişkin Tutumları, Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt-Sayı: 9-1.
38. Johnson K. A., Casper G. R., Carayon P, Burke L. J.,Kossmann S.P., Brennan P.F. (2008). Experiences Of Technology Integration in Home Care Nursing. Amla Annu Symp Proc. 389–393.
39. Kaya H. (2003). Hemşirelik Eğitiminde Değişimler ve Gelecek, Hemşirelik Dergisi, 2003; 50:73-79
40. Kaya N., Aşti T., Kaya H., Kaçar G. (2008). Hemşirelerin Bilgisayar Kullanımına İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi, İ.Ü.F.N. Hem. Derg. Cilt 16 – Sayı: 62 : 83-89.
41. Karadağ G, Uçan Ö.(2006). Hemşirelik Eğitimi ve Kalite, Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi, Cilt:1, Sayı:3 S: 44.
42. Khorshid L., Tulum Y. (2005). Hemşirelik Uygulamalarında Teknoloji ve Hümanizm, Aylık Aktüel Tıp Dergisi, 17(7): 99 -103.
43. Kısa B.(2006). Hemşire Öğretim Elemanlarının Teknolojiye İlişkin Tutumları, The Turkish Online Journal Of Educational Technology - Tojet Issn: 1303- 6521 Volume 5, Issue 2, Article 11.
44. [Kochuthresiamma](#) T. (2002). Computers In Nursing, [Nursing Journal Of India](#).
45. Koç Z. (2003). Hemşirelerin İşlevlerinde Bilgisayar Kullanmalarına İlişkin Görüş ve Kaygılarının Belirlenmesi ve Eğitimin Etkinliği. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı Doktora Tezi, İstanbul.

46. Koç Z. (2006). Hemşirelik Öğrencilerinin Hemşirelik Eğitimi ve Uygulamalarında Bilgisayar Kullanımı Konusundaki Görüşlerinin Belirlenmesi. C.Ü. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 10(2):29-40.
47. Kurtzman E.T. , Corrigan J.M. (2007). Measuring The Contribution Of Nursing To Quality, Patient Safety, And Health Care Outcomes, Policy Polit Nurs Pract; 8; 20.
48. Maag M. (2006). Nursing Students' Attitudes Tuward Tecnology, Nurse Educator, Volume 31, Number 3, Pp:112-118.
49. Moore MS. (2000). Nursing in The New Millenium: Touching Patents' Lives Through Computers, Hfes Congress.
50. Peck ML. (2008). The Future Of Nursing in a Tecnological Age.
51. Pearce K; Castleman J; Elfrink V. (1999). One Nurse's Experience With Technology. Home Healthcare Nurse 1999;17(6): 366-72.
52. Roroplu D. (2006). Bilgi Yönetim Projeleri Uygulamalarındaki Teknolojik Değişimlere Karşı Çalışan Direncinin Ölçümü Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi ve Anadolu Sağlık Merkezinde Bir Uygulama, Doktora Tezi.İstanbul.
53. Rystedt H., Lindström B. (2001). Introducing Simulation Technologies İn Nurse Education: A Nursing Practice Perspective. Nurse Education İn Practice.1:134-141.
54. Sincan M. (2000). "Birinci Basamak Sağlık Hizmetleri İçin Bilişim Rehberi", Sted Dergisi.
55. Şelimen D. (2009). Cerrahi Hemşireliğinin Geleceği. 6. Türk Cerrahi ve Ameliyathane Hemşireliği Kongresi Kongre Kitabı; 12-13. İzmir.
56. Taşocak G. (2005). Hemşireliğe Genel Bakış, 1. Yoğun Bakım Hemşireliği Sertifika Programı, İstanbul.
57. Türk Dil Kurumu Sözlüğü, Şubat 8, 2005.
58. Wallace G. (2001). Information Technology And Telemedicine. Canadian Medical Association. September 18, 165 (6).

59. Varış F. (1998). Eğitim Bilimine Giriş. Alkım Yayınları, İstanbul.
60. Wishart J, Ward R. (2002). Individual Differences İn Nurse And Teacher Training 60. Students' Attitudes Toward And Use Of Information Technology. Nurse Education Today. 22:231-240.
61. Yavuz M. (2001). The Use Of Computers At The Ege University School of Nursing.St. International & 8st National Nursing Congress Book, Antalya, 517–520.
62. Yeter K. , Çalık E. , Değirmen N. (2006). Cerrahide Sağlık Profesyonellerinin “Hastaya Bütüncül Yaklaşımında” Bilgisayar Kullanımı İle İlgili Tutumları. Akademik Bilişim’07
63. Zwolski K. (1989). Professional Nursing In A Technical System, Journal Of Nursing Scholarship, Vol: 21, Issue: 4, Page: 238- 242.

10. EKLER

10.1. ANKET FORMU

Bu anket cerrahi hemşirelerinin teknolojiye ilişkin tutumlarını belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Anket 2 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm 22 anket sorusundan, ikinci bölüm ise tutum ölçeğinden oluşmaktadır. Tüm cevaplar gizli tutulacaktır. Lütfen size en uygun cevabı form üzerine işaretleyiniz.

Katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim.

1. Bölüm

Anket no:

1. Yaşınız? (.....)

2. Cinsiyetiniz?

- Kadın
- Erkek

3. Eğitim durumunuz?

- Lise mezunu
- Önlisans mezunu
- Lisans mezunu
- Lisansüstü – mastır / doktora

4. Çalıştığınız kurum?

- Üniversite Hastanesi
- Devlet Hastanesi
- Özel Hastane

5. Çalıştığınız klinik?(.....)

6. Çalışma yılınız? (....)

7. Sizce sağlık sisteminde teknoloji nedir?

.....

8. Kendinize ait bir bilgisayarınız var mı?

- Evet
- Hayır

9. E- posta adresiniz var mı?

- Evet
- Hayır

10. Teknoloji ile ilgili eğitim programına katıldınız mı?

- Evet
- Hayır

11. Teknoloji ile ilgili herhangi bir kursa ya da kongreye katıldınız mı?

- Katılmadım.
- Katıldım: .....

12. Hemşirelik ile ilgili teknolojik gelişmeleri izliyor musunuz?

- Evet
- Hayır

13. Çalıştığınız kurumun teknolojik donanımını yeterli buluyor musunuz?

- Yeterli
- Yetersiz

14. Kurumunuzdaki teknolojik donanımlardan yararlanabiliyor musunuz?

- Evet
- Hayır

15. Kurumunuzda mevcut olup kullandığınız teknolojik donanımları işaretleyiniz?

- Bilgisayar
- İnternet
- Otomasyon sistemi
- Çağrı sistemi
- Pnömotik sistem
- Yatakbaşı ünitesi
- Motorlu yatak
- Diğer.....

16. Kurumunuzda mevcut olup kullandığınız teknolojik araç – gereçleri işaretleyiniz?

- Hasta başı bilgisayar
- Hasta başı monitör
- İnfüzyon pompası
- Dijital tansiyon aleti
- Dijital termometre
- Diğer:.....

17. Kurumunuzda ne zaman otomasyona geçildi? (.....)

18. Otomasyon sistemi hasta bakımında kolaylık sağladı mı?

- Evet
- Hayır

19. Teknoloji hasta bakım kalitesini nasıl etkiliyor?

- Olumlu yönde etkiliyor;.....
- Olumsuz yönde etkiliyor;.....

20. Teknoloji hemşire - hasta arasındaki empatik ilişkiyi nasıl etkiliyor?

- Olumlu yönde etkiliyor.
- Olumsuz yönde etkiliyor.

21. Teknoloji ekip/ekipler arası iletişime kolaylık sağlıyor mu?

- Evet
- Hayır

22. Sizce teknoloji ile donatılmış bir klinikte hasta bakımı güvenli midir?

- Evet
- Hayır

10.2 TEKNOLOJİYE İLİŞKİN TUTUM ÖLÇEĞİ

TEKNOLOJİYE İLİŞKİN TUTUM ÖLÇEĞİ	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
1.Günlük işlerimde teknolojiden yararlanmaktan kaçınıyorum.					
2.İnsanları teknolojiyi kullanmaları için özendiririm.					
3.Hemşireleri erken yaşlarda teknoloji ile tanıştırmayı faydalı bulmam.					
4.Bilgisayar kullanmaktan hoşlanırım.					
5.Yeni teknolojileri öğrenmenin zaman kaybı olduğunu düşünürüm.					
6.Meslektaşlarım ile teknoloji üzerine konuşmaktan keyif duyarım.					
7.Teknolojideki gelişmelerin klinikteki rolümü azaltacağını düşünürüm.					
8. Kliniğimde yeni teknolojilerin uygulanmasından hoşlanırım.					
9.Teknoloji fuarlarına katılmaktan hoşlanırım.					
10.Teknoloji ile ilgili hizmet içi eğitim programlarına katılmak beni rahatsız eder.					
11.Teknoloji ile ilgili yayınları izlemekten zevk alırım.					
12.Hastane yönetiminde teknolojinin yarar getireceğine inanmam.					
13.Teknoloji ile ilgili televizyon programlarını seyretmekten zevk alırım.					
14.Teknolojinin insanları yabancılaştırdığını düşünürüm.					
15.E-posta (e-mail) kullanmanın bir kolaylık olduğunu düşünürüm.					
16. İnsanlara teknoloji fuarlarına katılmalarını öneririm.					
17.Teknolojiye bağımlı olmaktan korkarım.					
18.Çalıştığım personelden teknolojik gelişmelere ilişkin bilgi almaktan hoşlanırım.					
19.Teknolojinin insanlar arası etkileşimi azaltacağını düşünürüm.					
20.Teknoloji ile ilgili konuşma yapılan ortamlarda bulunmaktan hoşlanırım.					
21.Teknolojik gelişmeleri öğrenmek benim için fazladan bir yük sayılır.					
22.Öğretim teknolojisinin öğrenmeyi arttırdığını düşünürüm.					
23.İnsanları yeni teknolojik gelişmeler konusunda bilgilendirmekten hoşlanırım.					
24.Teknolojinin insanı yerini alacağını düşünürüm.					
25.İnternette araştırma yapmaktan hoşlanırım.					
26.Kendimi teknolojik gelişmeleri öğrenmek için yaşlı bulurum.					
27.Teknoloji konusunda oluşturulan gruplara katılmanın faydalı olacağına inanmam.					
28. Teknoloji kullanan klinikleri desteklemem.					
29.Kliniğimde yeni öğretim teknolojilerinin kullanıldığını görmek beni mutlu eder.					
30.Hemşirelerin gelişen teknolojilerden faydalanmalarını kliniğim için gerekli görmem.					
31.Hizmet içi eğitim programlarında teknolojiye geniş ölçüde yer verilmesini isterim.					
32.İnternette araştırma yapmayı bir kolaylık olarak görmem.					
33.Teknolojinin bilgiye ulaşmada tek yol olduğunu düşünürüm.					
34.Teknolojinin kontrolümüz altında olduğuna inanırım.					
35.İnsanlarla yeni teknolojik gelişmeler üzerine konuşmalara girmekten çekinirim.					
36.E-posta kullanmak benim için önemli değildir.					
37.Teknoloji ile ilgili kitaplar almaktan hoşlanırım.					

11. ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı	Nuray	Soyadı	YALDUZ
Doğum Yeri	ŞAVŞAT/ARTVİN	Doğum Tarihi	15.04.2009
Uyruğu	T.C.	TC Kimlik No	24997238420
E-mail	yalduz_008@hotmail.com	Tel	05052538746

Eğitim Düzeyi

	Mezun Olduğu Kurumun Adı	Mezuniyet Yılı
Doktora/Uzmanlık		
Yüksek Lisans		
Lisans	M.Ü. Hemşirelik Yüksekokulu	2005
Lise	Şavşat İ.H.L.	2000

İş Deneyimi

	Görevi	Kurum	Süre (Yıl - Yıl)
1.	Hemşire / Sorumlu hemşire	Validebağ Devlet Hastanesi	2007-...
2.	Hemşire	Marmara Üniversitesi	2005–2007

Yabancı Dilleri	Okuduğunu Anlama*	Konuşma*	Yazma*
İngilizce	Orta	Az	İyi

Bilgisayar Bilgisi

Program	Kullanma becerisi
Word	İyi
Excel	Orta